

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра міжнародного права та порівняльного правознавства

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ О. В. Стрельцова

« ____ » _____ 2022 р.

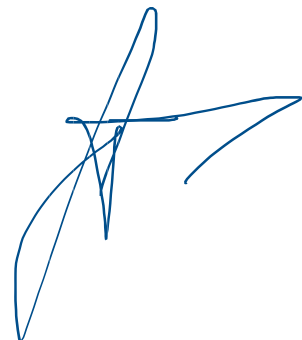
ДИПЛОМНА РОБОТА
ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
«БАКАЛАВР»
спеціальності 293 «Міжнародне право»

Тема: СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ У СФЕРІ БОРОТЬБИ ЗІ
ЗЛОЧИННІСТЮ

Виконавець: Кульчановська Кристина Юріївна

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства Патюк Світлана Олександрівна

Нормоконтролер: викладач кафедри міжнародного права та
порівняльного правознавства Головатенко Марина Юріївна

Київ, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ У ГАЛУЗІ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ.....	9
1.1 Історія розвитку міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю.....	9
1.2 Загальна характеристика міжнародних злочинів	15
1.3 Форми і напрямки міжнародного співробітництва держав у подоланні злочинності	20
РОЗДІЛ 2. ПРАВОВА ОСНОВА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ У БОРОТЬБІ З ЗЛОЧИНАМИ.....	25
2.1 Джерела міжнародного кримінального права.....	25
2.2 Міжнародні договори у сфері правоохоронної діяльності.....	29
2.3 Міжнародна кримінальна юстиція.....	34
РОЗДІЛ 3. ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В БОРОТЬБІ З МІЖНАРОДНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ.....	38
3.1 Боротьба зі злочинністю в рамках ООН.....	38
3.2 ІНТЕРПОЛ: історія утворення, структура, функції.....	43
3.3 ЄВРОПОЛ: історія утворення, структура, функції.....	48
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ГА ООН – Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй
ЕКОСОП – Економічна і Соціальна рада Організації Об'єднаних Націй
ЄВРОПОЛ – Європейське поліцейське відомство
ЄКПЛ – Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод
ЄС – Європейський Союз
ІНТЕРПОЛ – Міжнародна організація кримінальної поліції
МККП – Міжнародна комісія кримінальної поліції
МКС – Міжнародний кримінальний суд
НЦБ – Національне центральне бюро
ООН – Організація Об'єднаних Націй

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає у тому що боротьба з міжнародною злочинністю залишається однією з головних нових проблем, які стоять перед міжнародною спільнотою. Злочинність становить загрозу міжнародній безпеці та стабільності. Злочинність призводить до позбавлення прав і гідності громадян, створює загрозу мирному врегулюванню розбіжностей і законній участі всіх у демократичному процесі.

Стабільний прогрес у боротьбі з міжнародною злочинністю вимагає як політичної волі, так і ефективного правоохоронного та кримінального правосуддя у всьому світі. Міжнародна злочинна діяльність загрожує безпеці та добробуту людей у всьому світі та ставить під загрозу функціонування глобальної економіки. Сучасні суспільства страждають від проблем, які за своїм походженням, еволюцією та вирішенням виходять за національні кордони.

Немає іншого способу боротьби з міжнародною злочинністю, ніж співпрацювати та координувати дії національної поліції та судових органів. Для покращення такої координації були створені такі агенції, як Інтерпол, Європол, Організація Об'єднаних Націй вживає низку заходів з моменту свого заснування. Функціонування таких дій та інституцій стикається з великими проблемами та перешкодами, оскільки держави мають своєрідні кримінально-правові кодекси і по-різному регулюють поліцейські операції.

На сьогоднішній час, у напрямку боротьби з міжнародною злочинністю сформувалась досить велика міжнародно-правова база принципів, норм, механізмів, що дозволяють об'єднати зусилля учасників міжнародної арени задля попередження, протидії, подолання, розслідування злочинів, ефективного правосуддя та несення відповідальності за їх вчинення.

Сучасна міжнародна співпраця у протидії злочинності пройшла доволі довгий шлях історичного формування боротьби зі злочинністю від початкових двосторонніх домовленостей про видачу правопорушників до масштабних

багатосторонніх договорів про боротьбу з різними видами злочинів, які розвивались разом з технологічним прогресом.

Розвиток міжнародного співробітництва зумовлений тим, що народи стурбовані наявністю і рівнем злочинності, яка значно впливає на різні сфери такі як економічна, соціальна, культурна. Це підштовхує держави аналізувати, ділитися досвідом в подоланні злочинів з іншими країнами та переймати їх досвід, що визначає необхідність співпраці у подоланні злочинності в міжнародному середовищі.

Перелік зарубіжних та українських вчених, які досліджували дану проблему варто зауважити таких : українські вчені – Важна К.А., Войціховський А. В. , Жаровська Г. П. , Попко В. В. , Столярський В. О, а також зарубіжні - Бабай А.Н., Бассіуні Ш., Бойцов А. І., Грант Д, Каннет А., Кірлінг К., Колташов А. І., Кибальник А. Г., Купіс П., Левин Д. В., Мартенс Ф. Ф. , Меркушин В. О., Наумов А. В., Симеон Е. О. , Сутто М., Уткін В. А., Штігліц А.

В своїх працях вони досліджували становлення міжнародного кримінального права, історичне формування співробітництва держав у даній сфері, аналізували міжнародні злочини, визначали місце і роль, структуру міжнародних організацій в боротьбі зі злочинністю, вивчали форми і напрямки співпраці держав у подоланні злочинності, аналізували джерела міжнародного кримінального права, досліджували механізми міжнародного кримінального правосуддя.

Нормативно-правову базу становили такі міжнародні-правові акти як Паризька декларація «Про морські війни» та скасування каперства 1856 року, Версальський мирний договір 1919 року, Статут Нюрнберзького трибуналу 1945 року, Статут Токійського трибуналу 1946 року, Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього 1948 року, Римський Статут Міжнародного кримінального суду 1998 року, Статут Організації Об'єднаних Націй 1945 року, Загальна Декларація прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року, Другий Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, що

стосується скасування смертної кари 1989 року, Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 року, Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Протокол N 6 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари 1983 року, Протокол N 13 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари за всіх обставин 2002 року, Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню 1987 року.

Метою дослідження є аналіз значення співпраці міжнародного співтовариства у протидії і боротьбі зі злочинністю, через призму історії становлення співпраці держав у боротьбі з міжнародними злочинами, аналіз основних напрямків співпраці, дослідження становлення, формування і ролі міжнародних організацій в подоланні злочинності та механізмів міжнародного кримінального правосуддя.

Завдання дослідження, відповідно до поставленої мети, слід виокремити такі:

1. Дослідити історію формування співпраці держав у боротьбі зі злочинністю.
2. Проаналізувати та надати характеристику міжнародним злочинам.
3. Визначити сучасні форми і напрямки співпраці держав у даній сфері.
4. Виокремити і дослідити джерела міжнародного кримінального права.
5. Проаналізувати нормативно-правові акти в галузі боротьби з міжнародною злочинністю та дослідити їх роль.
6. Охарактеризувати механізми міжнародного кримінального правосуддя.
7. Визначити роль та вплив ООН в протидії та подоланні злочинності.
8. Проаналізувати роль і місце Міжнародної організації кримінальної поліції.

9. Дослідити значення та вплив Європейського поліцейського відомства.

Об'єктом дослідження є правовідносини, що виникають під час діяльності та співпраці держав у подоланні міжнародної злочинності, а також міжнародних організацій в боротьбі зі злочинністю на міжнародній арені.

Предметом дослідження є характеристика співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю, діяльність міжнародних організацій у подоланні злочинності.

Методами дослідження, які використовувались в написанні роботи є методи емпіричного дослідження, метод групування, загально-логічний метод, методи індукції та дедукції, метод історично-правового аналізу, загальнонауковий метод, метод системного підходу.

В основу роботи покладено історичні аспекти про становлення, формування та еволюцію співпраці держав у подоланні злочинності, закономірності історичного розвитку домовленостей між країнами, правова основа діяльності з подолання міжнародної злочинності, аналіз значення нормативно-правових актів у даній галузі на міжнародній арені, роль практики діяльності таких міжнародних організацій як ООН, Інтерпол, Європол та їх інститутів. При аналізі враховані такі чинники як політичні устрої міжнародних організацій, історію створення ООН, Інтерполу, Європолу та їх структурних підрозділів, становлення і розвиток даних агенцій, договори на універсальному рівні, які також мали вплив на формування співробітництва держав, становленні стандартів та принципів прав людини в галузі кримінального законодавства, сучасні механізми міжнародної кримінальної юстиції.

Апробація результатів дослідження. Результати наукового дослідження були опубліковані у рамках науково-практичних конференцій, круглих столів та семінарів, таких як:

1. «Діяльність міжнародних організацій в боротьбі зі злочинністю» (Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання юридичної діяльності та практики; наукові дискусії», 4.12.2021, Харків);

2. «Нормативно-правова основа міжнародної співпраці держав у подоланні злочинності» (XXII Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «ПОЛІТ. Сучасні проблеми науки», 25.04.2022, НАУ, Київ).

Структура дипломної роботи визначена її метою, основними завданнями, об'єктом, предметом. Робота складається із переліку умовних скорочень, змісту, вступу, трьох розділів, які включають дев'ять підрозділів, висновків та списку використаних джерел (60 найменувань). Обсяг дипломної роботи – 67 сторінок, список використаних джерел включає – 60 джерел.

РОЗДІЛ 1

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ У ГАЛУЗІ БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

1.1 Історія розвитку міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю

Розвиток співпраці на міжнародній арені в галузі боротьби зі злочинністю сягає ще на початок людської цивілізації. Аналізуючи розвиток співпраці, важливим є зауважити, що не має відносних критеріїв для виокремлення періодизації розвитку співпраці держав у даній сфері. Проте, проводячи аналіз історії міжнародного права є можливість виділити такі періоди:

1. Давній світ (IV тис до н.е. – 476 рік н.е.)
2. Середньовіччя (V – XVI ст)
3. Новий час:
 - 1) Період класичного міжнародного права (1648 – 1919 рр)
 - 2) Період перехідного міжнародного права (1919 – 1945 рр)
 - 3) Сучасне міжнародне право (1945 – теперішній час)

Кожен з цих періодів має свої особливості, приклади, вплив на розвиток і становлення міжнародної співпраці в боротьбі зі злочинністю.

Аналізуючи період Давнього світу, важливим є виділити, що різні науковці в своїх працях зазначають різні межі початку даного періоду. Тому необхідним є розглянути такі нормативно-правові акти Давнього світу як джерела на археологічних розкопках у Сирії, де були знайдені глиняні таблички з 2400 р. до н.е. та був зафіксований перелік Кодексу поведінки. Детальніший набір законів був розроблений у двадцять першому столітті до нашої ери за часів Третьої династії Ура в Стародавньому Шумері, який згодом замінив Кодекс Хаммурапі в сімнадцятому столітті до нашої ери. Однак, у багатьох місцях світу протягом більшої частини історії кримінальне

правосуддя розглядалося більш неформально. Посягання на особу або права людини часто вважалося приватною справою, яку мають вирішувати сторони, що сперечаються, або їхні родини. Порушення політичної влади чи соціальних чи релігійних норм часто призводили до масових санкцій проти групи — племені, спорідненої мережі чи комуни. Звичні механізми вирішення спорів зберігаються навіть сьогодні в деяких регіонах світу, особливо в Африці, в основному вони засновані на реституції та відновленні соціальної гармонії, а не на змагальній процедурі суду [1, с. 489].

Розглядаючи «класичний» період Давнього світу слід зазначити, що саме в цей період почав формуватися інститут видачі злочинців (інститут екстрадиції). Це було зумовлено тим, що рабовласницьких країнах небезпечним злочином було повстання рабів. На основі побоювань, держави допомагали в придушенні повстань. Прикладом співпраці є договір про видачу рабів, які бігли з країни та вважались злочинцями, заключений в 1296 році до н.е. між царем хеттів Хаттушилем III та єгипетським фараоном Рамсесом II. Також важливим є зазначити, що у договорі були вказано про безпеку осіб, яких потрібно повернути [2, с. 384].

У 797 році при правлінні Карла Великого був підписаний договір, який включав правову основу для видачі осіб, що звинувачені у злочині, яких карали смертною карою [3, с. 43]

З плином часу, договори ставали більш обширними. Прикладом є договори Візантії та Давньої Русі. Договір 911 року включав взаємні обов'язки сторін щодо притягнення до кримінальної відповідальності за грабїж, викрадення майна, заподіяння тілесних ушкоджень, вбивство [4].

Також в цей період сформувались норми, що були направлені на боротьбу з піратством, які в майбутньому стали частиною міжнародного права.

В період Середньовіччя значний вплив на формування міжнародного співробітництва в боротьбі зі злочинністю зробила церква. На даному етапі церква були активним учасником міжнародної арени, оскільки більшість країн

були теократичними, а церква була «міжнародною релігійною організацією». Дану позицію можна пояснити тим, що більшість кримінальних злочинів мали релігійний характер [5, с. 125]. Церква підтримувала міжнародну боротьбу з піратством, яке заважало торговому мореплавству, а також подорожей з цілями відкриття нових земель.

Міжнародне співробітництво в галузі боротьби зі злочинністю розвивалося між Західною Європою, Візантією, Київською Руссю, а пізніше - Арабським Сходом, Індією та Китаєм.

У цей період формуються міжнародні звичаї надання привілеїв та імунітетів дипломатам, у тому числі й таким, що вчинили кримінальні дії на території держави, що приймає, кримінального переслідування та покарання за незаконне захоплення, пограбування або потоплення торгових та інших судів, що здійснюються у відкритому морі [6, с. 240].

Перші сформовані норми в галузі міжнародної боротьби зі злочинністю мають екстрадиційний характер і були основою до початку XIX століття. Розвиток інституту екстрадиції був зумовлений укладання двосторонніх нормативно-правових актів для певного випадку. Такими прикладами слугують середньовічні договори про видачу злочинців як трактат між англійським королем Генхріхом II та шотландським королем Вільгельмом про видачу політичних злочинців 1174 року, договір 1242 року між голландським князем Вільгельмом II і графом Брабанта Генрі II, Паризький трактат між Англією та Францією про видачу політичних злочинців 1303 року, договір між королем Франції Карлом V і герцогом Савойським про видачу зловмисників 1378 року та інші договори в даній галузі [4].

У Середньовіччі відбулися зміни в інституті видачі, такими як зміни в інституті притулку, коли місцями, видача з яких була неприпустимою - певні священні місця. Ще однією перешкодою для екстрадиції осіб, які вчинили кримінальні злочини, став звичай закріпачення всіх іноземців, які прибули в країну без спеціального дозволу або були в ній більше певного терміну, що існував у феодальних державах Західної Європи [7, с. 18].

Даний період характеризується початком формування наукових дослідів, що доторкаються питань відповідальності осіб за вчинення злочинів поза зв'язками з державою, які в майбутньому стали основою для формування інституту кримінальної відповідальності фізичних осіб за скоєння міжнародних злочинів. Такі ідеї були висвітлені в трактаті С. Франка «Бойова книга світу» 1539 року, де була розкрита ідея особистої відповідальності за виконання злочинного наказу на війні. Його думка формувалась на основі того, що присяга або борг перед країною не повинні виправдовувати безмежні дії солдата в збройному конфлікті, отже, служіння тирану є протиріччям Богу і тому служити йому не можна. Або ж в такому випадку повинна бути відповідальність. Надалі ці ідеї формувались в працях Г. Гроція «Про право війни і миру» 1625 року, Е. де Ваттеля «Право людей, або принципи природнього права, що застосовуються до поведінки та справ націй та суверенів» 1758 року [4].

В подальшому, в цей період, саме Тридцятирічна війна 1618 – 1648 рр розорила Європу і показала, що світ потребує нових взаємовідносин країн у вирішенні проблеми співпраці країн у сфері боротьби зі злочинністю.

Аналізуючи період Нового часу, треба зазначити, що науковці поділили його на три етапи: класичного міжнародного права, перехідного міжнародного права та сучасне міжнародне право.

Етап класичного міжнародного права 1648 – 1919 рр був характерним тим, що в 1648 році Вестфальським договором закінчив Тридцятирічну війну в Європі, який став початком формування класичного міжнародного права. Почалась активна співпраця держав у вирішенні питань, направлених на протидію міжнародної злочинності, з'являлись нові доктрини і нормативно-правові акти в сфері міжнародних відносин.

Саме на цьому етапі договір стає головним джерелом міжнародного права, починає формуватися термінологія для визначення основ в сфері протидії злочинності.

Також продовжується розвиток інституту екстрадиції – заключення двота багатосторонніх договорів про видачу. Великий внесок в розвиток даного інституту зробила Франція, завдяки її міжнародній діяльності. Було сформовано багато положень, які є актуальними і зараз, наприклад, невидача осіб, які вчинили злочини політичного характеру, неприпустимість видачі за злочини за строком давності [8, с. 7-8] [9, с. 9-22]. Під впливом Франції була започаткована тенденція до договорів про видачу серед яких Ам'єнський договір 1802 року, підписаний Великобританією, Батавською республікою (Голландією), Іспанією та Францією, Декларація про сприянні видачі злочинців 1736 року, підписана урядами Франції та Нідерландів, Франко-англійська конвенція 1787 року про видачу зловмисників, Конвенція між Францією та Пруссією про видачу злочинців 1845 року [4]. Францією було започатковано заключення каральних конвенцій з іншими країнами.

В XIX - XX століттях з розвитком міжнародних відносин почали укладатись договори по окремим кримінальним злочинам стосовно рабства та работоргівлі, які за Венським конгресом 1815 року були признані злочинами, договори щодо боротьби з каперством, піратством, боротьби проти торгівлі жінками – Декларація про морську війну 1856 року, Міжнародна конвенція про припинення торгівлі жінками 1910 року, Женевська конвенція про заборону торгівлі жінками і дітьми 1921 року [4] [10].

У XIX столітті за науковими працями юриста І. Блюнчлі «Сучасне військове право» 1866 року та «Сучасне міжнародне право» 1868 року були сформовані ідеї відповідальності осіб за порушення поведження з військовополоненими.

Задля покращення міжнародних відносин в сфері боротьби зі злочинністю був сформований у 1889 році Міжнародний союз криміналістів.

Наступний етап перехідного міжнародного права характеризувався закінченням Першої світової війни та створенням Ліги Націй. Підписання Версальського мирного договору 1919 року характеризується відповідальність злочинців за допомогою спеціально сформованих військових судів [11].

Поряд з Лігою Націй активну участь у протидії міжнародній злочинності брали Міжнародна організація праці, Постійна центральна опіумна рада та Комісія з питань рабства, яка базувалась на заключенні дво- та багатосторонніх нормативно-правових актів [4].

На цьому етапі активно просуваються спроби уніфікації кримінального права. В 1927 році відбулась Міжнародна конференція з даного питання і за нею міжнародними злочинами були визнані піратство, підробка грошей, работоргівля, торгівля дітьми та жінками, наркотиками. На основі цього було прийнято ряд міжнародних договорів.

З загостренням ситуації у світі, а саме Другої світової війни, кодифікація міжнародного кримінального права отримала нові норми - Нюрнберзький трибунал та Токійський трибунал [12] [13].

На основі всіх подій та необхідності розвивати міжнародну політику, стосовно війни і миру, по закінченню Другої світової війни було створено Організацію Об'єднаних Націй.

Розвиток міжнародної співпраці стрімко зростав, було прийнято ряд конвенцій в сфері запобігання злочинності серед яких Конвенція про попередження злочину геноциду і покарання за нього 1948 року [14].

З розвитком суспільства, а разом з тим, збільшення злочинності були створені ряд нових міжнародних організацій на допомогу регулювання і боротьби зі злочинністю – Рада Європи, Європейський Союз, Організація Американських Держав, міждержавні організації такі як Міжнародна Морська Організація, Міжнародна Організація Цивільної Авіації та багато інших відіграють важливу роль у допомозі в боротьбі зі злочинністю.

На основі діяльності цих організацій було прийнято багато конвенцій, що вплинули на протидію злочинності, направлені на скасування рабства, злочини апартеїду, використання та зберігання вогнепальної зброї, торгівлю дітьми та жінками, продаж наркотиків та психотропних речовин, злочини на борту, незаконне захоплення повітряних суден, фінансові злочини, злочини

тероризму та відповідальності за вчення злочинів. На основі цього було створено ряд Програм проти боротьби зі злочинами.

Важливу роль у боротьбі з міжнародною злочинністю відіграють Інтерпол, Європол, ряд Комітетів ООН.

Підсумовуючи, слід зазначити, що світ з розвитком щодня стикається з більшими загрозами, розвиваються не тільки технології, але й злочинна діяльність, що залишає болісний слід на історії.

Проаналізувавши історію формування міжнародного співробітництва слід зазначити, що даний розвиток зазнав декілька періодів, пов'язаних зі становленням міжнародного права. Це періоди Давнього світу (IV тис до н.е. – 476 рік н.е.), Середньовіччя (V – XVI ст) та Нового часу, який включив в себе декілька етапів : Період класичного міжнародного права (1648 – 1919 рр), Період перехідного міжнародного права (1919 – 1945 рр), Сучасне міжнародне право (1945 – теперішній час).

В кожному з цих періодів закладались основи співробітництва держав, формувались нові норми, союзи, а також нові злочини. Кожен період зробив особливий внесок в сучасне міжнародне кримінальне право, розкрив нові шляхи подолання та протидії злочинності. Було заключено велику кількість різноманітних міжнародних договорів та створено міжнародні організації, які актуальні і в сучасності. Міжнародне кримінальне право пройшло великий етап від неврегульованих покарань, відповідальності за злочини до сучасного стійкого права, зазнавши багато страшних прикладів, які забрали багато життів.

1.2 Загальна характеристика міжнародних злочинів

Галузь міжнародного права – міжнародне кримінальне право , є відносно новою, що знаходиться в постійному розвитку, стосовно кримінальної відповідальності осіб через порушення норм міжнародного права, прав

людини. З розвитком технологій, на міжнародній арені з'являються нові міжнародні злочини.

Стосовно поняття «міжнародний злочин», воно не є загально визнаним і має багато різноманітних формулювань [15, с. 64].

Міжнародний злочин широко розглядається як такий, що представлений лише тими фактами, які суперечать міжнародному праву і заборонені та санкціоновані державами за спільною згодою. Точніше, міжнародними злочинами вважаються лише ті факти, які порушують норми міжнародного права, завдають серйозної шкоди фундаментальним цінностям міжнародного суспільства і потрапляють у сферу компетенції міжнародних юрисдикцій.

Початкові уявлення про концепцію міжнародних злочинів почали виникати в Римській імперії з працями юриста Марка Тулія Цицерона та концепцією ворогів людства. Це поняття використовувалося письменниками з 17 століття для позначення осіб, які вчинили міжнародні злочини, такі як піратство та рабство. Однак лише за Нюрнберзьким і Токійським трибуналами, створеними після Другої світової війни для переслідування лідерів, обвинувачених у тяжких злочинах, деякі злочини стали криміналізуватися згідно з міжнародним правом і стали основою того, що ми зараз називаємо міжнародним злочином [16, с. 129].

За міжнародним кримінальним правом науковці виділяють чотири основні категорії міжнародних злочинів : геноцид, злочини проти людства, воєнні злочини і злочини агресії. Також деякі науковці зазначають, що класифікація злочинів може бути, як основні та суперечливі міжнародні злочини такі як тероризм, катування та піратство.

На міжнародній арені відповідальність за дані злочини є дуже важливою, зумовлено це тим, що важливою є повага до верховенства права, запобігання і протидія їх в майбутньому, а також належне правосуддя за їх скоєння. Тому усі держави є зацікавленими у попередженні їх скоєння та притягненні до відповідальності.

Міжнародні злочини були визначеними у багатьох міжнародних нормативно-правових актах серед яких Гаазькі конвенції в ХІХ столітті, Римський статут, а також юрисдикція Міжнародного кримінального суду, заснованого у 1998 році, складає дані чотири основні міжнародні злочини.

Проводячи аналіз категорії міжнародного злочину як геноцид, слід зазначити, що Римський статут визначає геноцид як вбивство членів групи, заподіяння тяжких тілесних або психічних ушкоджень членам групи, навмисне заподіяння групі умов життя, розрахованих на повне або часткове її фізичне знищення, вжиття заходів, спрямованих на запобігання народженню всередині групи, примусове переведення дітей групи до іншої групи, вчинене з «наміром знищити, повністю або частково, національну, етнічну, расову чи релігійну групу [17].

Даний термін був сформованим на основі Голокосту, сутність терміну – знищення згуртованості та гідності колективного утворення, як частини міжнародного суспільства.

Аналізуючи Нюрнберзький процес, то варто зазначити, Голокост визначався та ніс відповідальність за злочин проти людства. Проте, у 1946 році ГА ООН в своїй резолюції визнала, що геноцид є злочином в міжнародному праві [18, с. 193].

Також важливим є зазначити Конвенцію про запобігання злочину геноциду та покарання за нього визнала геноцид самостійним злочином, в подальшому це було відображено в стаття міжнародних кримінальних судів. За Конвенцією про запобігання злочину геноциду та покарання за нього держави-підписанти зробили кримінально відповідальним усі форми підбурювання до геноциду [14].

Дух злочину геноциду полягає в нападі на окремі захищені групи жертв. Воно може бути вчинене лише проти національних, етнічних, расових чи релігійних груп, інші групи, такі як політичні або культурні групи, самі по собі не визнаються захищеними групами. Геноцид не вимагає фактичного

знищення захищеної групи, дії мають бути направлені з наміром знищити повністю або частково групу.

Наступною категорією міжнародного злочину є злочини проти людства. У Римському статуті, а саме у статті 7, найбільш змістовно і повно містяться діяння, які визначають даний злочин [17].

Першою кодифікація даного злочину була в Статуті Нюрнберзького трибуналу, проте вони були пов'язані з воєнними злочинами та агресією. Але, в подальшому, дані злочини відокремились і це відобразилось в Римському статуті.

Вивчаючи природу злочину проти людства, слід зазначити, що є збіги з ознаками геноциду, але все ж різкі відмінності є. Аналізуючи ці відмінності, варто вказати, що геноцид сфокусований на певній сфері жертв національного, расового, етнічного чи релігійного походження, а злочин проти людяності – атака та загроза для цивільного населення, що перебуває серед цілі.

В загальному, дані злочини науковці класифікують на дві категорії. Перша включає такі злочини як вбивство, катування, примусове переміщення осіб, знищення, поневолення та злочини пов'язані з цими діями. Друга – діяльність направлена на переслідування осіб за певною ознакою як расова, політична чи релігійна.

Іншою категорією виступають воєнні злочини, що найдавнішою серед злочинів у міжнародному праві.

Основою даних злочинів виступає міжнародне гуманітарне право, відоме як право війни. За ним відбувається регламентація поведінки сторін конфлікту, протидія та мінімальність страждань, втрат та нанесеної шкоди.

Розвиток нормативно-правової закріпленості даних злочинів походив ще з давнини, потім знайшов своє відображення в Женевській конвенції про покращення стану поранених комбатів, наступним був Гаазький закон про права та обов'язки воюючих сторін у веденні військових дій та Женевським законом про захист жертв збройного конфлікту та окремих категорій. Закони про воєнні злочини активно почали розвиватись в ХХ столітті. Попередні

нормативно-правові акти не давали конкретної регламентації даним злочинам, не мали чітко визначеної кримінальної відповідальності, створюючи плутанину та не пов'язуючи воєнні злочини та злочини зі збройним конфліктом [15, с. 68].

В Римському статуті Міжнародного кримінального суду, в статті 8, містяться діяння, які визначають воєнний злочин та юрисдикцію суду [17].

Сутність воєнних злочинів полягає в суттєвому порушенні норм і принципів міжнародного гуманітарного права, серед яких захист некомбатантів, принцип відмінності – відрізнити цивільних осіб і воєнних та об'єктів, ненапад на гуманітарну допомогу і миротворчі місії, принцип пропорційності – ненапад на воєнні об'єкти якщо це призведе до втрат цивільного населення, принцип заборони використання зброї, що призведе до страждань цивільного населення та воєнних осіб.

Щодо злочину агресії, то серед визначень науковців він є суперечливим, оскільки вони подібні до воєнних злочинів і зв'язані зі збройним насильством. Це по своїй суті є формою незаконного застосування сили країною проти територіальної цілісності, незалежності, суверенітету іншої держави.

Визначення злочину агресії знайшло своє відображення у першій редакції Римського статуту МКС в статті 5, але після переговорів на Кампалійській конференції в 2010 році держави дійшли згоди стосовно визначення злочину агресії та юрисдикції МКС, визначили, що злочин агресії є порушенням Статуту ООН.

Проте, відносно злочину агресії є деякі уточнення. МКС має обмежену юрисдикцію, це проявляється таким чином, відносно сторін, які не є підписантами Римського статуту або не прийняли правки стосовно злочину агресії. Також важливим є зазначити, держави- підписанти не мають захисту МКС від даних злочинів, що скоєні проти них недержавними сторонами, тобто на їх території, але вони користуються таким захистом стосовно інших злочинів.

Отже, роблячи підсумок варто визначити, що узгодженого визначення «міжнародних злочинів» до сьогодні не існує. Визначення міжнародних злочинів відрізняються від автора до автора і часто є настільки широкими, що не вказують, які злочини включені, а які не включені. Розвиток концепції міжнародних злочинів пройшов великий шлях і на міжнародній арені дедалі більше з'являється нових злочинів, які потрібно регулювати.

Правова основа регламентації міжнародних злочинів належить Римському статуту Міжнародного кримінального суду, а також низці нормативно-правових актів міжнародного права.

Важкий та важливий слід на історії міжнародного кримінального права та визначенні відповідальності міжнародних злочинів залишили Нюрнберзький і Токійський процеси. Через болісний та кривавий досвід науковці виокремили основні категорії та дали правову регламентацію злочинам.

За міжнародним кримінальним правом науковці виділяють чотири основні категорії міжнародних злочинів : геноцид, злочини проти людства, воєнні злочини і злочини агресії. Геноцид сфокусований на певній сфері жертв національного, расового, етнічного чи релігійного походження, а злочин проти людяності – атака та загроза для цивільного населення, що перебуває серед цілі. Сутність воєнних злочинів полягає в суттєвому порушенні норм і принципів міжнародного гуманітарного права. Злочини агресії є формою незаконного застосування сили країною проти територіальної цілісності, незалежності, суверенітету іншої держави.

1.3 Форми і напрямки міжнародного співробітництва держав у подоланні злочинності

Міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю це досить специфічна діяльність країн та усіх учасників міжнародної арени у напрямку протидії

злочинності, попередженні та подоланні, а також з відповідальності осіб, що скоїли злочин та поведження з ними.

Метою даного співробітництва на міжнародній арені є об'єднання зусиль країн в попередженні і подоланні злочинних діянь, спільні сучасні погляди на новітні виклики та методи їх подолання, адже світ стабільно і швидко розвивається і перед державами щодня постають нові виклики, новітні класифікації та забезпечення відповідальності особам, що вчинили злочин.

Основні форми та напрямки даної співпраці виявляють в низці особливостей злочину в конкретній спільноті – національній політиці в сфері боротьби зі злочинністю. Також значний вплив мають ряд факторів таких як рівень історичного розвитку саме міжнародного права та відносин в соціально – економічній, гуманітарній, правовій, військовій галузях.

В умовах сучасності необхідним є виокремити такі напрямки співпраці держав у подоланні злочинності як:

- Участь членів міжнародної арени в міжнародних організаціях, спеціалізацією яких є протидія і боротьба зі злочинами;
- Сучасний погляд на світову ситуацію, розвиток, доповнення, аналіз попередніх нормативно-правових актів;
- Заключення нових договорів у сфері подолання злочинів з погляду на розвиток технологій;
- Розробка стратегій, спільна робота над формуванням методів подолання злочинності;
- Надання наявної інформації у даній галузі державам, які цього потребують;
- Взаємна допомога у пошуку вирішення проблеми, що виникла у сфері подолання злочинності;
- Спільний аналіз міжнародних злочинів та вирішення шляхів їх зупинення і покарання за них;
- Обмін досвідом та напрямом вирішення злочинів, які мають вплив на міжнародну спільноту [19, с. 75-76].

Діяльність міжнародної спільноти у протидії зі злочинністю базується на історичному аспекті, тобто на стандартах, принципах міжнародного права, досвіді та практиці діяльності міжнародних організацій [20].

Важливим у даній діяльності є те, що дане співробітництво базується на добровільності держав в участі, максимально докладені зусилля для того, щоб вирішити всі проблеми і виклики мирним шляхом, доступ учасникам міжнародної арени до судового регулювання питань злочинної діяльності проти їх суверенітету, територіальної цілісності, населення, політичного устрою та інших важливих питань стосовно держави.

Виходячи з аналізу праць науковців, слід виокремити такі форми міжнародної співпраці держав у подоланні злочинності як ті, що здійснюються на нормативно-правовій основі та ті, що здійснюються в рамках міжнародних організацій [21].

Співробітництво держав, що здійснюється на договірній основі відбувається на двосторонньому, регіональному та універсальному рівнях. Укладається ряд нормативно-правових актів в сфері правової допомоги, екстрадиції, попередженні злочинності, фінансової допомоги, гуманітарної допомоги, наданні інформації та досвіду.

Щодо діяльності, що здійснюється і рамках міжнародних організацій слід зазначити, що в після Другої світової війни настав етап реформування та оновлення міжнародного суспільства у подоланні і попередженні злочинних діянь, було створено ряд міжнародних організацій, які здійснюють контроль, допомогу, впливають на протидію злочинності. Серед яких визначне місце з 1945 року зайняла ООН, а також робота Міжнародної організації кримінальної поліції (ІНТЕРПОЛ), Європейського поліцейського управління (ЄВРОПОЛ) [22, с. 93].

Нормативно-правові акти прийняті в рамках ООН створили гарантії безпеки населення країн, соціально-економічний розвиток країн, санкції для злочинців, класифікацію суспільно-небезпечних діянь та постійно слідкують та діють відповідно до сучасності.

Проводячи аналіз, слід виокремити таку класифікацію форм міжнародної співпраці у боротьбі зі злочинністю як :

- Діяльність міжнародних організацій;
- Діяльність міжнародних кримінологічних неурядових товариств;
- Конференції, конгреси, семінари, що організуються державами, благодійними товариствами тощо;
- Робота в боротьбі з міжнародною злочинністю у міжнародній організації кримінальної поліції;
- Екстрадиція .

Щодо діяльності міжнародних кримінологічних неурядових товариств, то слід зазначити, що це діяльність Міжнародна асоціація кримінального права, Міжнародне кримінологічне товариство, Міжнародне товариство соціального захисту та Міжнародний кримінальний та пенітенціарний фонд, які зробили великий внесок у боротьбу зі злочинністю. Їх ціль покращення правових інститутів, забезпечення правосуддя, співпраця науковців, політиків та практиків у сфері кримінального права.

Відносно проведення конференцій, конгресів, семінарів – вони організовані задля забезпечення діалогу між науковцями, практиками в кримінальній сфері з різних країн для отримання оптимального рішення проблемних питань, нових методів, форм та методів вирішення, обмін досвідом та думками.

Робота Інтерполу, створеного в 1923 році, направлена на взаємну допомогу поліцейських органів держав-членів, обробку міжнародної кримінальної статистики, наявність архіву міжнародних злочинців [23].

Екстрадиція є одним з найдавніших інститутів в сфері міжнародного кримінального права, базується на нормах міжнародного публічного права, кримінального та кримінально-процесуального права країн міжнародної арени.

Підсумовуючи, слід зазначити, що міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю є доволі специфічною. Головна мета – надання гарантій безпеки для міжнародної спільноти.

Основними напрямками обговорені критерії в умовах сучасності, взаємному обміні інформацією, досвіді науковців і практиків в кримінальному напрямку, взаємній допомозі у вирішенні питань в сфері злочинності, розробці стратегій та методів попередження злочинних діянь

Формами міжнародної співробітництва в подоланні міжнародної злочинності є ті, що здійснюються на договірній основі та ті, що здійснюються в рамках міжнародних організацій. Також виділяють такі форми як діяльність міжнародних кримінологічних неурядових товариств, проведення конференцій, конгреси, семінари, що організуються державами, благодійними товариствами, робота міжнародної організації кримінальної поліції, екстрадиція.

Сукупність напрямків і форм міжнародного співробітництва у подоланні злочинності створюють потужний механізм, який працює і розвивається в умовах сучасності, постійно прогресує та створює безпечне середовище для життя людства.

РОЗДІЛ 2

ПРАВОВА ОСНОВА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ У БОРОТЬБИ З ЗЛОЧИНАМИ

2.1 Джерела міжнародного кримінального права

Міжнародне кримінальне право має значення для вивчення та захисту міжнародних прав людини, оскільки воно, як правило, спрямоване на покарання за дії, які зачіпають основні права людини, а саме : життя, свобода і безпека.

Міжнародне кримінальне право можна відрізнити від внутрішнього кримінального права тим, що перше карає злочини, які особливо здатні завдати великомасштабної шкоди (наприклад, злочини проти людства або геноцид), а також ті злочини, які можна вважати «міжнародними» у тому, що вони передбачають дії, які традиційно здійснюються державами (воєнні злочини, акти агресії) або мають транснаціональний характер (тероризм, торгівля наркотиками, піратство, работоргівля) [24].

В загальній теорії джерелами міжнародного кримінального права необхідним є вважати міжнародний договір, міжнародний звичай та рішення міжнародних організацій. А також, в ході дослідження, слід зазначити, що допоміжними джерелами є норми національного кримінального права, рішення національних судів.

Аналізуючи зарубіжну доктрину, варто зазначити, що джерела міжнародного кримінального права визначають в залежності від ієрархії. Дана система ієрархії є наступною:

1. Первинні джерела – договори та звичаєве право;
2. Вторинні джерела – правила, що обумовлені нормами звичаєвого права та умовами договорів;
3. Загальні принципи міжнародного кримінального права;

4. Допоміжні джерела – такі як, наприклад, загальні принципи права, що визнані державою [25, с. 40].

Проводячи аналіз міжнародних договорів, які мають значний вплив на міжнародне кримінальне право та є його основою є Римський Статут та Статут Організації Об'єднаних Націй.

Міжнародні нормативно-правові акти в сфері кримінального права можна поділити на окремі групи, такі як договори у галузі співпраці в боротьбі зі злочинами, їх попередження та покарання – Конвенція про попередження злочину геноциду та покарання за нього 1948 року, Конвенція про припинення злочину апартеїду 1973 року, Конвенція проти тортур і інших жорстоких, нелюдських чи таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання 1985 року, Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом 1977 року та багато інших. Наступними є акти направлені на регулювання співпраці в боротьбі з злочинами проти миру і безпеки і воєнні злочини – Статут Нюрнберзького трибуналу, Токійського трибуналу, Женевські конвенції 1949 року. Наступною є група актів, направлена на координацію діяльності міжнародних організацій, до таких належать, наприклад, Статут ІНТЕРПОЛУ [26].

Вивчаючи Римський Статут, зокрема статтю 21, слід зазначити, що Міжнародний кримінальний суд керується наступними джерелами:

1. Положення Статуту;
2. Діючі міжнародні договори, норми та принципи міжнародного права;
3. Норми і принципи міжнародного права, як прецеденти попередніх рішень Суду;
4. Також в деяких випадках норми та принципи національного кримінального права держав, які є учасниками злочину [17].

Щодо Статуту ООН, важливим є виокремити статтю 38, в якій зазначаються джерела, якими керується Міжнародний Суд, зокрема це:

1. Міжнародні конвенції – загальні та спеціальні;

2. Міжнародний звичай;
3. Загальні принципи права;
4. Судові рішення та доктрини [27].

Відповідно до даних міжнародних нормативно-правових актів, слід підсумувати, що джерелами міжнародного кримінального права є міжнародні договори, міжнародні звичаї, принципи міжнародного права та судовий прецедент.

В загальному, міжнародні договори і міжнародні звичаї є найважливішими джерелами міжнародного права, а, зокрема, міжнародного кримінального права.

Міжнародні нормативно-правові акти є сучасним і продуманим методом створення і дотримання права тому, що вони є угодою, що досягнута між державами відповідно до важливого принципу «*pacta sunt servanda*».

Стосовно міжнародного звичаю, варто визначити, що звичай є найдавнішим джерелом міжнародного права. Існування звичаєвих правил виникало з практики держав, що породжує законне очікування подібної поведінки в майбутньому. Існують певні умови, які мають бути виконані, перш ніж практика стане обов'язковим міжнародним правом. Ці умови впливають переважно з рішень, постанов і консультативних висновків Міжнародного Суду. Для розвитку універсальної звичаєвої норми не є обов'язковим, щоб кожна країна дотримувалась практики, проте практика має бути досить загальною. Також розробка правил займає досить багато часу тому для встановлення практики необхідний час. Підтримка звичаєвого права виокремлена, зокрема, у Статуті Організації Об'єднаних Націй. Також підтримка норм звичаєвого права, висвітлена у підтримці застосування норм міжнародного гуманітарного права, виокремлена у Статуті Міжнародного кримінального трибуналу колишньої Югославії [28] [29, с. 14].

Аналізуючи принципи міжнародного права, варто визначити ті, які мають кримінально-правове значення. Серед них принцип поваги до прав і свобод людини, принцип рівноправності народів, принцип мирного

співіснування і суверенної рівності держав, принцип незастосування сили та погрози силою, принцип непорушності державних кордонів і територіальної цілісності держав, принцип співпраці держав.

Також джерелом міжнародного кримінального права виступають прецедентні рішення по справі, винесені міжнародним судом. Суд не створює правову норму, проте він доповнює сучасною «живою» практикою вже існуючу норму міжнародного кримінального права.

Вивчаючи практику, варто справедливо затвердити, що саме рішення Нюрнберзького трибуналу стали одними з найвпливовішими для розвитку міжнародного кримінального права. Також великий вплив мають міжнародні трибунали *ad hoc* сучасності. В їх рішеннях були сформовані об'єктивні та суб'єктивні якості багатьох воєнних злочинів.

Для визначення розуміння злочинності в національному кримінальному праву держав важливе місце відіграє рішення Європейського Суду з прав людини. Відповідно до Європейської Конвенції з прав людини та основоположних свобод 1950 року, рішення Європейського Суду з прав людини є офіційним джерелом тлумачення положень Конвенції. Прецедентні рішення Суду стали різким поворотом в розумінні джерел бази міжнародного кримінального права – окремі рішення по конкретній справі стали прирівнювати до норми міжнародного права.

Отже, підсумовуючи все вище сказано, міжнародне кримінальне право дуже пов'язано з іншими галузями міжнародного публічного права. Це визначається тим, що міжнародне кримінальне право покликано боротися зі злочинністю і усіх сферах міжнародного права.

В науковій літературі є доволі багато класифікацій, що визначають джерела міжнародного кримінального права. Визначними у сфері визначення джерел є Римський Статут, зокрема, стаття 21 та Статут ООН – стаття 38, містять положень джерел за яким керуються Суди у своїх рішеннях.

Відповідно до даних міжнародних нормативно-правових актів, слід підсумувати, що джерелами міжнародного кримінального права є міжнародні

договори, міжнародні звичаї, принципи міжнародного права та судовий прецедент.

Все ж визначними в регулюванні злочинності є міжнародні нормативно-правові акти, які регулюють низку питань пов'язаних зі злочинністю, такі як, наприклад, у галузі співпраці в боротьбі зі злочинами, їх попередження та покарання, акти направлені на регулювання співпраці в боротьбі з злочинами проти миру і безпеки і воєнні злочини, акти, направлені на координацію діяльності міжнародних організацій щодо боротьби зі злочинністю.

Стосовно міжнародного звичаю, варто визначити, що звичай є найдавнішим джерелом міжнародного права. Існування звичаєвих правил виникло з практики держав, що породжує законне очікування подібної поведінки в майбутньому.

Дотримання принципів міжнародного права є обов'язковим і підтримці миру і безпеки людства. Варто звернути увагу і особливо дотримуватись принципів, які мають кримінально-правовий характер.

Прецедентні рішення по справі, винесені міжнародним судом не створюють правову норму, проте доповнюють сучасною «живою» практикою вже існуючу норму міжнародного кримінального права.

2.2 Міжнародні договори у сфері правоохоронної діяльності

Міжнародні нормативно-правові акти у кримінально-правовій сфері відіграють найважливішу роль у регулюванні та протидії злочинності. Міжнародна арена щодня отримує нові виклики від суспільства, розвиток світового товариства викликає і нові злочинні діяння, які потрібно попереджати та протидіяти їм, а також особи за їх вчинення повинні нести відповідальність.

В літературі науковці представляють різні класифікації нормативно-правових актів к сфері боротьби зі злочинністю. Деякі з них були розглянуті в попередньому підрозділі.

В загальному міжнародні договори співпраці держав у боротьби зі злочинністю варто поділити на загальноприйняті універсальні акти та європейські універсальні акти у сфері боротьби зі злочинністю.

Стосовно загальноприйнятих актів в боротьбі зі злочинами більша частина була прийнята в рамках ООН. Серед таких важливе місце займає Загальна декларація прав людини 1948 року, положення якої мають статус загальноприйнятих принципів і норм міжнародного права та наступні прийняті конвенції базуються на нормах даної Декларації.

Норми викладені у Декларації, сформовані відповідно до кримінально-правової сфери, закріплюють заборону катувань або жорстокого, нелюдського поводження і покарання, затримання чи вигнання, право на справедливий і незалежний судовий розгляд, презумпція невинності та заборона зворотної сили кримінального закону, заборона довільного позбавлення майна [30].

Наступним договором є Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року, який в певній мірі конкретизує Загальну декларацію 1948 року. Серед норм, які варто зазначити це заборона проведення медичних та наукових дослідів на людиною без її згоди, заборона примусової праці, конкретизують положення порядку позбавлення волі, рівність перед судом. Також особливої уваги заслуговують норми про смертну кару, в загальному Пакт не забороняє смертну кару, а визначає обмеження її застосування. У 1989 році був прийнятий Другий факультативний протокол до Пакту, який був направлений на відміну смертної кари [31] [32].

Також важливе місце серед універсальних документів належить Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 року. Дана Конвенція зазначає, що ніякі обставини та умови не можуть слугувати для катувань. Визначається, що кожна держава-підписант повинна забезпечити розгляд всіх актів катувань і відповідальність за них відповідно до кримінального законодавства [33].

Важливе місце в боротьбі зі злочинністю посідає Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності 2000 року та Протоколи до неї, яка є основним інструментом міжнародної спільноти щодо боротьби із транснаціональною організованою злочинністю. Конвенція внесла великий крок у боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю і означає визнання державами-підписантами серйозності проблем, які вона створює, а також необхідності сприяння та посилення тісного міжнародного співробітництва для вирішення цих проблем [34].

Конвенція доповнюється трьома Протоколами: Протокол про запобігання, придушення та покарання за торгівлю людьми, особливо жінками та дітьми 2003 року, мета якого полягає у сприянні зближенню національних підходів щодо встановлення національних кримінальних злочинів, які б підтримали ефективне міжнародне співробітництво у розслідуванні та переслідуванні справ про торгівлю людьми, а також захист і допомога жертвам торгівлі. Протокол проти незаконного ввезення мігрантів наземним, морським і повітряним транспортом 2004 року, який направлений на запобігання незаконному ввезенню мігрантів і боротьбу з ним, а також на сприяння співпраці між державами-підписантами, захищаючи права незаконно ввезених мігрантів і запобігаючи найгіршим формам їх експлуатації. Протокол проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її частин і компонентів та боєприпасів 2001 року, який забезпечує вживанню державами заходів, щодо запобігання, боротьби та викорінення незаконного виготовлення, торгівлі вогнепальної зброєю [35].

Багато конвенцій в сфері боротьби зі злочинністю, які є універсальними та регулюють «злочинні» питання, серед них Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення та застосування хімічної зброї та її знищення, Конвенція ООН про наркотичні засоби, Конвенція ООН про психотропні речовини, Конвенція ООН щодо боротьби проти незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин, Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції третіми особами,

Міжнародна Конвенція про боротьбу із фінансуванням тероризму, Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції [36].

Серед основ міжнародних документів у боротьбі зі злочинністю відіграють Римський Статут та Статут ООН.

Відповідно до європейських універсальних документів, щодо правоохоронної діяльності, важливе місце має Європейська конвенція з прав людини та основоположним свободам 1950 року та Європейська конвенція щодо запобігання катуванням і нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню 1987 року з протоколами до неї.

Європейська конвенція з прав людини закріплює, що жодна особа не повинна піддаватися катуванню чи поводженню, що принижує гідність особи, позбавлення волі повинно відбутися лише відповідно закону, заборона примусової праці, а також закріплює право громадян на справедливий судовий розгляд [37].

В загальному ЄКПЛ не забороняє смертну кару, проте в 1983 році був прийнятий Протокол №6 до Конвенції, який закликав до гуманності та відміни смертної кари. За статтею 2 даного Протоколу можливість смертної кари існує за діяння, які були здійснені під час війни [38].

Пізніше був прийнятий Протокол № 13 до ЄКПЛ в 2002 році, який заборонив смертну кару [39].

Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, прийнята в 1987 році, в загальному, виходить з принципів Конвенції проти катувань 1984 року, проте має свої особливі моменти. Особливість даної Конвенції пов'язана з тим, що вона створила позасудовий механізм контролю в сфері попередження катувань в місцях позбавлення волі – Європейський комітет з попередження катувань. Діяльність даного Комітету виявляється у можливості відвідувати місця позбавлення волі задля виявлення порушень в даному напрямленні [40] [41, с. 39].

Також важливе місце посідають такі конвенції як Європейська конвенція про видачу правопорушників 1957 року, Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах 1959 року, Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах 1972 року та низка інших.

Щодо України, варто зазначити, що Україна бере активну участь на міжнародній арені в сфері безпеки і міжнародного співробітництва у боротьбі і попередженні злочинності, сприяє формуванню безпечного міжнародного середовища. Держава ратифікувала чимало міжнародних нормативно-правових актів в сфері протидії злочинності, приймає активну участь у діяльності міжнародних організацій у боротьбі зі злочинністю та укладає угоди, на національному рівні забезпечує охорону і безпеку осіб. Серед національних нормативно-правових актів в сфері протидії і боротьби зі злочинністю варто виокремити Закон України «Про національну безпеку України», Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», Закон України «Про міжнародні договори України», Указ Президента, яким затверджено Стратегію національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни», які сприяють забезпеченню і підтримці безпеки і порядку, протидії злочинним діянням на національному і міжнародному рівнях [42, с. 12].

Підсумовуючи, варто визначити, що міжнародні документи в галузі боротьби зі злочинністю мають найважливіше значення, не тільки по причині того, що вони зобов'язують держав-підписантів їх дотримуватись, а через те, що їх укладення відбувалось на основі діалогу компетентних осіб, історичного досвіду, стрімкого розвитку, досвіду держав у подоланні і протидії злочинів, об'єднанні країн у спільній меті – забезпечити мирне та безпечне середовище для спільного існування і співпраці.

Міжнародні угоди укладаються на різних рівнях – універсальному, регіональному, двосторонні угоди між державами.

Універсальний рівень угод базується, в більшій мірі, на актах, прийнятих в рамках ООН. Основою для укладених угод виступає Загальна декларація

прав людини 1948 року, на принципах якої базуються доволі велика кількість конвенцій.

На європейському рівні було заключено багато угод, щодо правоохоронної діяльності держав. Особливе місце посідає Європейська конвенція по правам людини та основоположним свободам 1950 року та Протоколи до неї, які покликані захищати осіб і забезпечити їх мирне існування.

Україна має сучасну сильну позицію і є активним учасником міжнародного співробітництва держав у правоохоронній діяльності. Ратифікувавши чимало конвенцій, приймаючи участь у діяльності міжнародних організацій, що забезпечують протидію злочинності, а також національне законодавство, яке забезпечує активну участь на міжнародній арені, мирне і безпечне існування громадян – Україна стала учасником міжнародної арени, щоб забезпечити мир та співробітництво з державами для подолання всіх видів світової злочинності.

2.3 Міжнародна кримінальна юстиція

Міжнародна кримінальна юстиція - це галузь міжнародного права, яка вимагає притягнення до відповідальності організаторів найтяжчих військових злочинів і порушень прав людини.

Ідея міжнародного кримінального правосуддя виникла після Першої світової війни. Після Першої світової війни учасники переговорів щодо Версальського договору запропонували створити міжнародний суд для суду над кайзером і німецькими військовими злочинцями, але кайзера так і не судили, ця пропозиція залишилася в статті 227 Версальського договору.

Успішне втілення даної ідеї відбулось після Другої світової війни в 1945 році задля притягнення до відповідальності за воєнні злочини, злочини проти людства та миру – були створені перші міжнародні органи правосуддя, а саме Нюрнберзький і Токійський міжнародні військові трибунали. Обидва з яких

зосереджувалися на індивідуальній, а не державній відповідальності за порушення норм міжнародного права, і робили це незалежно від традиційних імунітетів, пов'язаних з офіційним становищем. Вони також встановили новий злочин у міжнародному праві - злочини проти людства, який зачіпав принцип невтручання, притягуючи осіб до відповідальності за акти переслідування та вбивства на власній території, навіть якщо ці дії узгоджуються з національним законодавством.

Яким би важливим і впливовим Нюрнберзький трибунал не був і залишається на міжнародній арені, міжнародне кримінальне правосуддя також є продуктом багатьох інших важливих подій, включаючи події, які відбулися до Нюрнберга. Серед яких у 1870 роках Густав Мойньє, один із засновників Міжнародного комітету Червоного Хреста, запропонував створити постійний міжнародний суд у відповідь на спустошення франко-пруської війни [43].

Отже, перше втілення кримінального правосуддя на міжнародній арені відбулось після Другої світової війни, проте через складну політичну ситуацію, що виникла в рамках холодної війни, в 1950 роках його розвиток було призупинено [44].

Хоч і холодна війна значно заважала розвитку міжнародній кримінальній юстиції, її кінець сприяв виникненню чотирьох аспектів, які значно вплинули на міжнародну арену. Перший аспект - Рада Безпеки ООН уповноважила два *ad hoc* трибунали для переслідування міжнародних злочинів, скоєних під час громадянських воєн у колишній Югославії та геноциду в Руанді. Другий - ООН провела переговори про створення змішаних судів із змішаними колегіями національних та міжнародних суддів, спочатку в Сьєрра-Леоне, Камбоджі та Східному Тиморі. Третій - декілька держав, насамперед у Європі, прийняли закони про універсальну юрисдикцію, що надають суддям повноваження розслідувати та переслідувати міжнародні злочини, навіть якщо вони не мають жодного зв'язку з громадянами чи територією цієї країни. Четвертий – у світі почав діяти перший постійний Міжнародний кримінальний суд [45].

Низка переговорів щодо створення постійного міжнародного кримінального суду, який мав би юрисдикцію над серйозними міжнародними злочинами, незалежно від того, де вони були скоєні, згодом привела до ухвалення Статуту Міжнародного кримінального суду у липні 1998 року в Римі. Він втілює рішучість міжнародного співтовариства забезпечити, щоб ті, хто вчиняє серйозні злочини, не залишилися безкарними. МКС є першим постійним Міжнародним кримінальним судом, заснованим на угодах, створеним для того, щоб допомогти покінчити з безкарністю винних у найтяжчих злочинах. Згодом було створено кілька змішаних трибуналів, що включають елементи як міжнародної, так і внутрішньої юрисдикції, а також спеціальні палати в національних судах для розгляду винних за злочини, скоєні в конкретних контекстах.

Отже, щодо механізмів міжнародної кримінальної юстиції ними виступають Міжнародний кримінальний суд, змішані суди, суди *ad hoc*, а також інші додаткові механізми.

Створений у 2002 році, Міжнародний кримінальний суд є постійним судом, який може розслідувати та переслідувати людей, підозрюваних у скоєнні геноциду, злочинів проти людства, військових злочинів і злочину агресії в ситуаціях, коли національні органи влади не можуть або не бажають діяти. Наразі до Суду було подано ряд справ, а підозрювані злочини в кількох країнах і розслідуються Прокурором МКС.

Змішані суди зазвичай створюються для розслідування та переслідування великомасштабних злочинів за міжнародним правом у країнах, які пережили конфлікт або кризу. Ці суди часто створюються там, де національній системі правосуддя країни бракує правової бази, щоб відповідати стандартам справедливого судового розгляду чи протистояти складнощам і політичним обставинам переслідування. Змішані трибунали були створені або запропоновані в ряді країн, включаючи Боснію, Камбоджу та Сьєрра-Леоне [46, с. 5].

Щодо судів ad hoc, на сьогоднішній день створено два трибунали: Міжнародний кримінальний трибунал по Руанді і Міжнародний кримінальний трибунал для колишньої Югославії. Зараз обидва суди закриті.

Стосовно додаткових механізмів – це ініціативи та комісії з моніторингу та документування прав людини. Вони покликані для доповнення міжнародних кримінальних механізмів і процесів, де це можливо. Один із таких механізмів, створений Генеральною Асамблеєю ООН у 2016 році, покликаний зібрати докази порушень у сирійській громадянській війні для підтримки кримінального провадження в національних, регіональних або міжнародних судах відповідно до міжнародного права [47].

Підсумовуючи, слід визначити, що міжнародне кримінальне правосуддя вимагає притягнення до відповідальності організаторів найтяжчих злочинів і порушень прав людини.

Аналізуючи історію порушення законів війни та міжнародного гуманітарного права розглядалися переважно як претензії між державами, але впливові зміни сталися після Другої світової війни. Були створені перші міжнародні органи правосуддя - Нюрнберзький і Токійський міжнародні військові трибунали. Це був великий прорив у міжнародному кримінальному праві, що покликав за собою активну міжнародну співпрацю держав у розвитку міжнародної кримінальної юстиції.

Механізмами міжнародної кримінальної юстиції виступають Міжнародний кримінальний суд, змішані суди, суди ad hoc, а також інші додаткові механізми, які покликані забезпечити відповідальність усіх, хто причетний до скоєння міжнародних злочинів і порушення прав людини.

РОЗДІЛ 3

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В БОРОТЬБІ З МІЖНАРОДНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

3.1 Боротьба зі злочинністю в рамках ООН

Ефективність міжнародної боротьби зі злочинністю, в сучасних умовах, може відбуватись лише завдяки співпраці на базі міжнародних договорів, співробітництва в рамках міжнародних організацій, національного законодавства та зацікавленості в подоланні злочинності на міжнародній арені.

Добре сплановані стратегії запобігання злочинності не лише протидіють злочинності, а й сприяють безпеці громад та сприяють сталому розвитку країн. Ефективна, відповідальна профілактика злочинів підвищує якість життя всіх громадян.

Велику роль у подоланні міжнародної злочинності відіграє Організація Об'єднаних Націй, котра має змогу успішно координувати роботу міжнародної політики [48, с. 397].

Запобігання злочинності включає стратегії та заходи, спрямовані на зменшення ризику вчинення злочинів та їх потенційного шкідливого впливу на окремих осіб і суспільство, включаючи страх злочинності, шляхом втручання, щоб впливати на їх численні причини.

Функції ООН в боротьбі зі злочинністю на світовій арені викладені у 1 статті Статуту ООН, в якій зазначається, що організація підтримує мир і безпеку в міжнародному середовищі, сприяє розвитку відносин між країнами, здійснює міжнародну співпрацю стосовно вирішення проблемних питань економічного, політичного, соціального, гуманітарного напрямку.

Відповідно до стандартів і норм Організації Об'єднаних Націй у попередженні злочинності, варто виділити основні принципи ООН, якими вона керується в даній сфері:

1. Усі рівні влади мають відігравати провідну роль у розробці ефективних та гуманних стратегій запобігання злочинності, а також у створенні та підтримці інституційних рамок для їх впровадження та перегляду.
2. Заходи щодо запобігання злочинності мають бути інтегровані в усі відповідні соціальні та економічні програми, включаючи ті, що стосуються зайнятості, освіти, охорони здоров'я, житлового будівництва та міського планування, бідності, соціальної маргіналізації та відчуження. Особливу увагу слід приділяти громадам, сім'ям, дітям та молоді, які знаходяться в групі ризику.
3. Співпраця має бути невід'ємною частиною ефективного запобігання злочинності, враховуючи широкий спектр причин злочинності, а також обов'язки, необхідні для їх подолання. Це включає партнерські відносини між міністерствами та між органами влади, громадськими організаціями, неурядовими організаціями, бізнес-сектором та громадянами.
4. Для забезпечення стабільності запобігання злочинності потребує відповідних ресурсів, включаючи фінансування структур і діяльності. Повинна бути чітка відповідальність за фінансування, а також за досягнення запланованих результатів.
5. Стратегії, політика, програми та дії щодо запобігання злочинності мають базуватися на основі знань про проблеми злочинності, їх численні причини та перевірені практики.
6. Верховенство права і права людини, які визнаються в міжнародних документах, учасниками яких є держави-члени, повинні поважатися в усіх аспектах запобігання злочинності.
7. Національні стратегії запобігання злочинності повинні, враховувати зв'язки між місцевими кримінальними проблемами та міжнародною організованою злочинністю.

8. Стратегії запобігання злочинності повинні, приділяти належну увагу різним потребам чоловіків і жінок і враховувати особливі потреби вразливих членів суспільства [49, с. 5].

Проаналізовані міжнародні акти в боротьбі зі злочинами більша частина була прийнята в рамках ООН. Основою даних угод є Загальна декларація прав людини 1948 року, положення якої мають статус загальноприйнятих принципів і норм міжнародного права та наступні прийняті конвенції базуються на нормах даної Декларації, а також Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 року.

Заохочуючи міжнародні дії щодо запобігання злочинності, державам-членам, ООН закликає брати до уваги основні міжнародні документи, пов'язані з правами людини та запобіганням злочинності, сторонами яких вони є, наприклад Конвенцію про права дитини, Декларація про ліквідацію насильства щодо жінок, Керівні принципи Організації Об'єднаних Націй щодо запобігання злочинності серед неповнолітніх, Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів і зловживання владою, а також Віденська декларація про злочинність і правосуддя і Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та Протоколи до неї [49, с. 11].

Діяльність ООН в боротьбі з міжнародною злочинністю включає в себе поділ на структурні підрозділи, інститути та діяльність конгресів.

Особливе місце у цій сфері посідає рекомендації конгресів ООН стосовно протидії злочинності та поведження з правопорушниками. Конгреси ООН стосовно протидії злочинності та поведження з правопорушниками являють собою міжнародні універсальні форуми, на яких держави підсумовують результати діяльності та визначають перспективи та нові напрямки співробітництва у сфері міжнародної боротьби зі злочинністю [50].

Діяльність даних конгресів регламентується резолюціями ГА ООН та Економічної і Соціальної ради ООН (ЕКОСОР), яка включає в свій склад Комісію по запобіганню злочинності і кримінального правосуддя. Дана

Комісія діє в сфері розробки міжнародної політики в напрямку протидії злочинності і відповідного кримінального правосуддя.

Велике значення конгресів полягає в розробці та прийнятті рішень та рекомендацій, які хоч і мають рекомендаційний характер, але мають значний вплив щодо зміцнення та розширення міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю, сприяють обміну досвідом боротьби з конкретними видами діяльності злочинних організацій, сприяють розробці нових міжнародних договорів та їх уніфікації у цій сфері [50].

Серед них особливе місце займають Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими, схвалені ЕКОСОП і ООН у 1955 року та включені до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 року, Декларація про захист усіх осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження та покарання, на підставі якої у 1984 року ГА ООН ухвалила однойменну Конвенцію, Міланський план дій щодо зміцнення міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю, Керівні принципи у сфері попередження злочинності та кримінального правосуддя у контексті розвитку та нового міжнародного правопорядку, Стандартні мінімальні правила ООН відправлення правосуддя щодо неповнолітніх – Пекінські правила 1985 року. А також ряд документів, спрямованих на уніфікацію міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю такі як Типовий договір про видачу, Типовий договір про взаємну правову допомогу в галузі кримінального правосуддя, Типовий договір про передачу кримінального судочинства, Типовий договір про попередження злочинів, пов'язаних із посяганням на культурну спадщину народів у формі рухомих цінностей 1990 року та багато інших [51].

Окрім конгресів також у системі ООН існують інститути, які займаються проблемними питаннями боротьби зі злочинністю, такими як Центр з міжнародного попередження злочинності - Віденський центр, Міжрегіональний римський науково-дослідний інститут ООН з питань злочинності та правосуддя, Азіатський та Далекосхідний інститут ООН у

Токіо щодо попередження злочинності та поводження з правопорушниками, Гельсінкський інститут із попередження злочинності та боротьби з нею, Африканський інститут ООН щодо попередження злочинності та поводження з правопорушниками, Австралійський інститут кримінології, Канадський Міжнародний центр з реформ кримінального законодавства та політики з кримінального правосуддя та багато інших [50].

Сфера діяльності даних інститутів спрямована на проведення досліджень в напрямку протидії і боротьби з міжнародною злочинністю, семінарів стосовно підвищення кваліфікації національних правоохоронних органів, надання допомоги в різних сферах – матеріальній, технічній.

Питання протидії міжнародної злочинності, постійно перебуває на порядку денному ООН. В 1991 році була прийнята та продовжує розроблятися спеціальна Програма ООН боротьби зі злочинністю та кримінальним правосуддям. Головним завданням Програми є надання допомоги у задоволенні нагальних потреб світової спільноти у справі запобігання кримінальним проявам та правосуддям. Серед головних цілей слід виокремити боротьбу зі злочинністю національного та транснаціонального характеру, об'єднання зусиль держав - членів ООН у запобіганні злочинності, ефективне кримінальне правосуддя, сприяння дотриманню стандартів справедливості та гуманності. Основою даної Програми є рішення ГА ООН, ЕКОСОП та Комісії по запобіганню злочинності і кримінального правосуддя та рекомендації конгресів [51].

Отже, роблячи підсумок, варто зазначити, що Організація Об'єднаних Націй була заснована 1945 року, задля забезпечення безпеки і миру на міжнародній арені.

ООН відіграє важливу роль у протидії і подоланні злочинності. Під егідою ООН було прийнято багато угод, які покликані захищати громадян, підтримувати мир і співробітництво. Організація активно закликає держави брати до уваги основні міжнародні документи, пов'язані з правами людини та запобіганням злочинності, сторонами яких вони є. Діяльність ООН в боротьбі

з міжнародною злочинністю включає в себе поділ на структурні підрозділи, інститути та проведення конгресів.

Сфера діяльності інститутів спрямована на проведення досліджень в напрямку протидії і боротьби з міжнародною злочинністю. Діяльність конгресів регламентується резолюціями ГА ООН та Економічної і Соціальної ради ООН (ЕКОСОП), яка включає в свій склад Комісію по запобіганню злочинності і кримінального правосуддя.

Стандарти та норми в рамках ООН представляють те, що держави-члени узгодили протягом останніх десятиліть, є орієнтирами, яких необхідно досягти в політиці та стратегіях щодо запобіганню злочинності та кримінального правосуддя.

Держави-члени та відповідні міжнародні фінансові організації повинні надавати фінансову та технічну допомогу, включаючи розбудову потенціалу та навчання, країнам, що розвиваються та країнам з перехідною економікою, громадам та іншим відповідним організаціям для впровадження ефективних стратегій запобіганню злочинності та безпеки громад на регіональних, національному та місцевому рівнях. Повинні створювати та зміцнювати міжнародні, регіональні та національні мережі запобіганню злочинності з метою обміну перевіреними та перспективними практиками, визначення елементів їх передачі та надання таких знань громадам у всьому світі. Відповідні органи Організації Об'єднаних Націй та інші організації повинні співпрацювати для створення інформації щодо запобіганню злочинності якомога більшою кількістю мов, використовуючи як друковані, так і електронні засоби масової інформації.

3.2 ІНТЕРПОЛ: історія утворення, структура, функції

Інтерпол – найбільша у світі міжнародна поліцейська організація. Її місія та діяльність не залежать від інших міжнародних організацій і керуються державами-членами.

За даними Інтерполу , організація дає змогу поліції 195 країн-членів працювати разом у боротьбі з міжнародною злочинністю. Інтерпол надає широкий спектр поліцейських знань і можливостей. Важливо, що оскільки злочини еволюціонують, Організація стежить за майбутнім завдяки дослідженням і розробкам у сфері міжнародної злочинності та тенденцій.

Проте як деякі з основних злочинів залишаються незмінними протягом багатьох років, як наприклад вбивство чи пограбування, інші злочини слідують за технологічними, економічними та соціологічними змінами в нашому світі, наприклад, кіберзлочинність і контрабанда людей. Поліцейська діяльність також прогресувала відповідно до розвитку технологій.

Інтерпол був розроблений групою різноманітних поліцейських, які систематизували міжнародну структуру та розробили її правову базу для співпраці в межах, встановлених законодавством своїх країн.

Вивчаючи історію даної організації, варто визначити, що Інтерпол починає свою історію з 1914 року, коли в Монако відбувся конгрес міжнародної кримінальної поліції, в якому взяли участь делегати з 14 країн. У 1923 році після значного зростання міжнародної злочинності, на що особливо вплинула Австрія , представники сил кримінальної поліції 20 країн зустрілися у Відні і того року сформували Міжнародну комісію кримінальної поліції. У Відні було створено штаб-квартиру МККП, а керівник віденської поліції Йоганн Шобер став першим президентом організації. Комісія процвітала до 1938 року, коли нацистська Німеччина анексувала Австрію. Згодом записи Комісії були перенесені до Берліна . Початок Другої світової війни фактично припинив діяльність Міжнародної комісії кримінальної поліції [52].

Після війни Комісія прийняла пропозицію від Французького уряду зі штаб-квартирою в Парижі разом із персоналом Генерального секретаріату, який складається з французьких поліцейських. Таким чином, МККП була відновлена , хоча втрата або знищення всіх її довоєнних записів вимагали її повної реорганізації. У 1949 році МККП отримала консультативний статус від Організації Об'єднаних Націй. З 1946 по 1955 роки членство в ній зросло з 19

країн до 55. У 1956 році МККП ратифікувала нову Конституцію, згідно з якою її було перейменовано в Міжнародну організацію кримінальної поліції (Інтерпол). У 1989 році організація переїхала до своєї нинішньої штаб-квартири в Ліоні.

Інтерпол спочатку був переважно європейською організацією, яка користувалася лише обмеженою підтримкою з боку Сполучених Штатів та інших неєвропейських країн, США не приєдналися до МККП до 1938 року. Під керівництвом генерального секретаря Франції Жана Непота (1963–78) Інтерпол ставав все більш ефективним. До середини 1980-х років кількість країн-членів зростає до більш ніж 125, що представляло всі населені континенти світу і на початку 21 століття кількість членів перевищила 180.

У 1970-х роках здатність організації боротися з тероризмом перешкоджали стаття 3 її конституції, яка забороняє «втручання чи діяльність політичного, військового, релігійного чи расового характеру» — і резолюція Генеральної Асамблеї 1951 року, яка визначала «політичний» злочин як злочин, обставини та основне якого мотиви є політичними, навіть якщо саме діяння є незаконним згідно з кримінальним законодавством. Одне з джерел цих перешкод було усунуто в 1984 році, коли Генеральна Асамблея переглянула тлумачення статті 3, щоб дозволити Інтерполу здійснювати антитерористичні заходи за певних чітко визначених обставин [53].

Інтерпол був реорганізований у 2001 році після терактів на Сполучені Штати 11 вересня. Нова посада виконавчого директора з поліцейських служб була створена для нагляду за кількома управліннями, у тому числі з регіональних та національних служб поліції, спеціалізованих злочинів та оперативної підтримки поліції.

Діяльність Інтерполу зосереджується на трьох широких категоріях міжнародної злочинної діяльності: тероризм, злочини проти людей і власності, включаючи злочини проти дітей, торгівлю людьми, нелегальну імміграцію, викрадення автомобілів та крадіжки мистецтва, економічні, фінансові та комп'ютерні злочини, включаючи банківське шахрайство, відмивання грошей

, корупцію та підробку, а також незаконні наркотики та злочинні організації, включаючи організовану злочинність [54, с. 7].

Повсякденною роботою Інтерполу керує Генеральний секретаріат під керівництвом Генерального секретаря, який призначається на п'ятирічний термін Генеральною Асамблеєю. Загальні збори, що складаються з одного делегата від кожної країни-члена є вищим органом Інтерполу, що приймає рішення. Виконавчий комітет із 13 членів, кожен з яких представляє інший регіон світу, призначається Генеральною Асамблеєю на її щорічних зборах. Виконавчий комітет здійснює нагляд за виконанням рішень Загальних зборів та контролює роботу генерального секретаря.

Генеральний секретаріат надає державам-членам широкий спектр знань і послуг. Керує 19 поліцейськими базами даних з інформацією про злочини та злочинців (від імен і відбитків пальців до викрадених паспортів), доступними в режимі реального часу для країн.

Інтерпол пропонує підтримку в розслідуванні таку як судово-медичну експертизу, аналіз та допомогу у пошуку втікачів по всьому світу. Навчання є важливою частиною роботи в багатьох сферах, щоб чиновники знали, як ефективно працювати з послугами організації.

Цей досвід підтримує національні зусилля у боротьбі зі злочинністю в трьох глобальних сферах, які вважаються найактуальнішими на сьогодні - тероризм, кіберзлочинність та організована злочинність.

Посадові особи, які працюють у кожній спеціалізованій кримінальній сфері, разом із країнами-членами проводять різноманітні види діяльності. Це може бути підтримка розслідування, польові операції, навчання та налагодження зв'язків.

Кожна країна-член має внутрішній розрахунковий центр, який називається Національне центральне бюро, або НЦБ, через яке окремі поліцейські сили можуть спілкуватися з Генеральним секретаріатом або з поліцейськими силами інших країн-членів. Інтерпол спирається на розгалужену телекомунікаційну систему та унікальну базу даних міжнародної

поліцейської розвідки. Щороку телекомунікаційний персонал Інтерполу обробляє мільйони повідомлень чотирма офіційними мовами організації: арабською, англійською, французькою та іспанською. Автоматичний пошуковий засіб, запроваджений у 1992 році, дозволяє спеціально обладнаним НЦБ здійснювати пошук у великій базі даних, результати пошуку автоматично надсилаються мовою запиту. Система, відома як I-24/7, запроваджена в 2003 році, надає НЦБ швидкий доступ до широкого спектру даних, включаючи відбитки пальців, записи ДНК, списки підозрюваних у злочинах та осіб, які розшукуються для допиту.

На відміну від образу, який час від часу транслюють на телебаченні та у кіно, агенти Інтерполу не проводять арешти, що є практикою, яка неприйнятно посягає на національний суверенітет країн-членів. Замість цього організація на запит НЦБ розсилає «червоні повідомлення» на основі ордерів, виданих країнами-членами, із закликом до арешту та екстрадиція конкретних осіб. Інтерпол також видає інші «кольорові» повідомлення: жовті, щоб допомогти знайти зниклих безвісти, сині, щоб зібрати інформацію про незаконну діяльність або особистість особи, чорні, щоб запитати інформацію, необхідну для ідентифікації тіла, зелені, щоб попередити органи про злочинців з однієї країни, які можуть вчинити додаткові правопорушення в інших країнах, а помаранчевий попередити правоохоронні органи про небезпеку від бомб та іншої зброї [52].

Підсумовуючи, варто зауважити, що Інтерпол допомагає поліції працювати разом, щоб зробити світ безпечнішим. Забезпечує право голосу поліції на світовій арені, співпрацюючи з урядами на найвищому рівні, щоб заохочувати цю співпрацю та використання послуг.

Дії Інтерполу є політично нейтральними і здійснюються в межах чинного законодавства в різних країнах.

Генеральний секретаріат координує повсякденну діяльність для боротьби з низкою злочинів. Він керується Генеральним секретарем, укомплектований як поліцією, так і цивільними особами, і складається з штаб-

квартири в Ліоні, глобального інноваційного комплексу в Сінгапурі та кількох супутникових офісів у різних регіонах.

У кожній країні діє Національне центральне бюро Інтерполу і забезпечує центральний контактний пункт для Генерального секретаріату та інших НЦБ. НЦБ керується посадовими особами національної поліції і зазвичай входить до складу урядового міністерства, відповідального за поліцію.

Генеральна Асамблея є керівним органом і скликає всі країни один раз на рік для прийняття рішень.

Держави об'єднуються через систему зв'язку I-24/7. Країни використовують цю захищену мережу для зв'язку одна з одною та Генеральним секретаріатом. Це також дозволяє їм отримувати доступ до баз даних Інтерполу і послуг в режимі реального часу, як з центральних, так і з віддалених місць.

Координуються мережі поліції та експертів у різних сферах злочинності, які збираються разом через робочі групи та на конференціях для обміну досвідом та ідеями.

3.3 ЄВРОПОЛ: історія утворення, структура, функції

Європейське поліцейське відомство (Європол) є одним із найамбітніших європейських проєктів у сфері співробітництва юстиції та внутрішніх справ. Він був створений як відповідь на постійно зростаючий масштаб злочинних і терористичних мереж, які здійснюють свою незаконну діяльність на транснаціональному рівні, створюючи значну загрозу внутрішній безпеці всіх європейських країн, а також безпеці їхніх громадян. Європол – міжнародна організація з правосуб'єктністю зі штаб-квартирою в Гаазі, яку можна вважати правоохоронним органом Європейського Союзу.

Масштабні злочинні та терористичні мережі становлять значну загрозу внутрішній безпеці ЄС, а також безпеці та життєдіяльності його людей. Найбільші загрози безпеці походять від таких злочинів як тероризм,

міжнародний обіг наркотиків та відмивання грошей, організоване шахрайство, підробка євро, торгівля людьми.

Європейське поліцейське відомство - правоохоронна організація Європейського Союзу, яка займається розвідкою злочинів. Його метою є покращення ефективності та співпраці між компетентними органами держав-членів у запобіганні та боротьбі з тяжкими формами міжнародної злочинності. Європол був створений не для боротьби з місцевими або незначними правопорушеннями, а для того, щоб надати європейський вимір розслідуванню злочинів європейського рівня.

Європол виглядає як європейський аналог національних поліцейських установ. Наразі в Європолі працюють майже 800 поліцейських, з яких близько 120 представляють свої організації та підпадають під дію відповідних національних законів, так звані офіцери зв'язку Європолу. Їхня функція надзвичайно важлива, оскільки вони відповідають за обмін конфіденційними даними між різними поліцейськими установами.

Важливо відрізнити Європол від Інтерполу. Фактично, якщо першу можна визначити як офіційне розвідувальне агентство Європейського Союзу, то друга установа представляє міжнародну мережу поліцейських агенцій, діяльність яких безпосередньо керується країнами-членами, і яка була створена для сприяння співпраці між різними організаціями національної поліції [55].

Створення Європейського поліцейського офісу було погоджено в 1991 році Європейською радою в Маастрихті. Вже 3 січня 1994 року в Гаазі розпочав роботу підрозділ Європолу з наркотиків як попередник Європолу .

Для створення Європолу, що має обов'язкову силу, необхідна міжнародна угода у формі конвенції. Після ратифікації всіма державами-членами ЄС Конвенція про Європол набула чинності 1 жовтня 1998 року.

Ідея створення Європейського поліцейського офісу була вперше висунута Європейською радою в Люксембурзі в червні 1991 року. Спочатку ця структура мала неопераційний характер і мала виконувати роль обміну

інформацією між двома чи більше державами з питань транснаціональної злочинності, наприклад, організована злочинність, тероризм, відмивання грошей, торгівля наркотиками. Європол був заснований у 1992 році згідно з Маастрихтським договором і розпочав обмежену діяльність у 1994 році в формі підрозділу Європолу з наркотиків. Вона поступово розширювала свій мандат на інші сфери транснаціональної злочинності і стала повністю функціонувати в липні 1999 року [56, с. 3].

Після 11 вересня Європол отримав більш розширений антитерористичний мандат. Однак його роль була обмежена через тенденцію деяких держав-членів, серед яких Сполучене Королівство, надавати перевагу своїм внутрішнім слідчим органам. Ця ситуація суттєво не змінилася навіть після терактів у Мадриді в березні 2004 року та Лондоні в червні 2005 року. Фактично Європолу не вдалося заручитися повною підтримкою держав-членів, які в багатьох випадках надавали інформацію обмеженої цінності. У 2009 році Європол був офіційно перетворений на агентство ЄС за допомогою рішення Європейської Ради від 6 квітня 2009 році, яка наразі являє собою переважну правову базу Європолу. Набуття чинності Лісабонського договору також вплинуло на Європол через більшу кількість рішень, які тепер можуть бути прийняті більшістю голосів у секторі співпраці поліції. З 2013 року Європол також включає Європейський центр кіберзлочинності, функцією якого є боротьба з кіберзлочинністю на транснаціональному рівні [55].

Європол був створений урядами країн-членів ЄС для боротьби з конкретними формами тяжких злочинів. Європол не є європейською інституцією, як наприклад, Європейський парламент чи Європейський суд, а є показником міжурядового співробітництва у сфері внутрішньої безпеки в ЄС.

Стаття 3 Регламенту Європолу визначає цілі організації, а саме посилити дії компетентних органів держав-членів і забезпечити їх співпрацю з метою «запобігання та боротьби з серйозними злочинами, що зачіпають дві або більше держав-членів, тероризмом та формами злочинності, які впливають на

спільні інтереси, охоплені політикою Союзу». У цьому відношенні Регламент Європолу розширив мандат агентства до 30 форм злочинів [57].

Крім того, Європол має компетенцією щодо відповідних кримінальних правопорушень - злочини, вчинені з метою отримання засобів для вчинення дій, передбачених мандатом Європолу, злочини, спрямовані на сприяння чи вчинення тих дій, на які компетенція Європолу та злочини, вчинені з метою забезпечення безкарності винних злочини.

Для виконання своїх цілей Європол може виконувати низку завдань, зокрема, збір, зберігання, обробка, аналіз та обмін даними, включаючи дані кримінальної розвідки, а також повідомлення держав-членів про будь-яку інформацію про злочинну діяльність, що стосується їх, підтримка національних розслідувань шляхом спільних дій з національними компетентними органами, підготовка оцінок загроз, стратегічного та оперативного аналізу та звітів про загальну ситуацію, розвиток спеціальних знань про методи запобігання злочинності, слідчі дії, криміналістичні методи, організація та підтримка навчальних заходів, співпраця з іншими органами ЄС, наприклад, Європейський офіс по боротьбі з шахрайством, Агентство ЄС з підготовки правоохоронних органів, шляхом обміну інформацією та надання їм підтримки.

Окрім співпраці між державами - членами ЄС під керівництвом Європолу, Конвенція Європолу передбачає, що Європол для виконання свого мандату з іншими державами та міжнародними організаціями може підтримувати спільні зв'язки на основі двостороннього співробітництва. Наразі вже укладено угоди про співпрацю з Ісландією, Норвегією, Естонією, Польщею, Угорщиною, Словенією, США, Інтерполом, Європейським центром моніторингу наркотиків і наркозалежності та Європейським центральним банком.

Подальшим елементом співпраці в рамках співпраці Європолу є відрядження до Європолу офіцерів зв'язку з країн - членів ЄС. Основним

завданням офіцерів Європолу є прискорення обміну інформацією та розвідданими між правоохоронними органами держав-членів.

У рамках співпраці з Європоллом країни-члени ЄС повинні створити національні підрозділи у своїх країнах. Національні підрозділи в основному мають такі завдання: з власної ініціативи надавати Європолу інформацію та розвідувальні дані, необхідні для виконання його завдань, обробляти запити Європолу щодо інформації, розвідувальних даних та порад, постійно оновлювати інформацію та розвідувальні дані, оцінювати інформацію та розвідувальні дані для компетентних органів і передавати їх їм відповідно до національного законодавства, прямі запити щодо порад, інформації, розвідувальних даних та аналізу до Європолу, надати інформацію для зберігання в автоматизованій системі збору даних Європолу, забезпечити дотримання законодавства при обміні інформацією з Європоллом [58].

Європол очолює директор, який є законним представником Європолу і призначається Радою ЄС. Правління Європолу дає стратегічне керівництво та наглядає за виконанням завдань Європолу. До його складу входить по одному високопоставленому представнику від кожної країни ЄС та Європейської комісії. У кожній країні є національний підрозділ Європолу, який є органом зв'язку між Європоллом та іншими національними агенціями [59].

Повсякденна діяльність Європолу базується на його стратегії. Його конкретні цілі викладені в річній програмі роботи Європолу.

У 2010 році ЄС запровадив багаторічний політичний цикл для забезпечення ефективної співпраці між національними правоохоронними органами та іншими органами (ЄС та інших країн) у справі серйозної міжнародної та організованої злочинності [59].

Ця співпраця базується на Оцінці загрози серйозної та організованої злочинності Європолу.

Міжнародні злочинні та терористичні групи діють по всьому світу та використовують новітні технології. Щоб забезпечити ефективне та скоординоване реагування, Європол повинен бути однаково гнучким та

інноваційним, а також переконатися, що його методи та інструменти є сучасними. Саме тому Європол включає ряд спеціалізованих установ і систем, а саме:

- Оперативний центр Європолу, центр обміну даними між Європолом, державами-членами та третіми сторонами, який працює 24/7;
- Європейський центр боротьби з кіберзлочинністю, який посилює реагування правоохоронних органів на кіберзлочинність в ЄС і таким чином допомагає захистити європейських громадян, бізнес та уряди від онлайн-злочинності;
- Спільна робоча група з боротьби з кіберзлочинністю, яка керує скоординованими діями на основі розвідки проти ключових загроз кіберзлочинності та головних цілей, стимулюючи та сприяючи спільному визначенню, визначенню пріоритетів, підготовці та початку розслідування;
- Європейський центр боротьби з тероризмом, операційний центр і експертний центр, який є центральною частиною зусиль ЄС щодо посилення його протидії терору;
- Європейський центр боротьби з незаконним ввезенням мігрантів, який підтримує держави-члени у націленні та ліквідації складних і складних злочинних мереж, залучених до незаконного ввезення мігрантів;
- Коаліція з координації протиправних злочинів проти інтелектуальної власності, яка є центральною в зусиллях ЄС щодо стримування хвилі злочинів проти інтелектуальної власності всередині та за межами ЄС.

Спеціалізовані системи Європолу, які пропонують швидкі та безпечні можливості для зберігання, пошуку, візуалізації та зв'язування інформації, включають складний набір інструментів для боротьби зі злочинністю, який включає:

- FIU.net , децентралізована та складна комп'ютерна мережа, яка підтримує підрозділи фінансової розвідки в ЄС у їх боротьбі з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму;
- Додаток мережі безпечного обміну інформацією - SIENA, найсучасніша платформа, яка відповідає комунікаційним потребам правоохоронних органів ЄС;
- платформу для експертів Європолу, безпечну веб-платформу для співпраці для спеціалістів, які працюють у різних сферах правоохоронних органів;
- Європейська інформаційна система, довідкова система про правопорушення, особи, причетні до них, та інші пов'язані дані [60].

Отже, підсумовуючи все вище сказане, Європейське поліцейське відомство - правоохоронна організація Європейського Союзу, яка займається розвідкою злочинів. Його метою є ефективна співпраця між компетентними органами держав-членів у запобіганні та боротьбі з міжнародною злочинністю. Масштабні злочинні становлять значну загрозу внутрішній безпеці ЄС, дана організація покликана забезпечити мир і попередити загрозу від таких найнебезпечніших злочинів як тероризм, міжнародний обіг наркотиків та відмивання грошей, організоване шахрайство, підробка євро, торгівля людьми.

Створення Європейського поліцейського офісу було погоджено в 1991 році Європейською радою в Маастрихті. Вже в 1994 році розпочав роботу підрозділ Європолу з наркотиків як попередник Європолу. У 2009 році Європол був офіційно перетворений на агентство ЄС за допомогою рішення Європейської Ради від 6 квітня 2009 році, яка наразі являє собою переважну правову базу Європолу.

Європол включає ряд спеціалізованих установ і систем, щоб забезпечити ефективне та скоординоване реагування на міжнародні злочини.

У рамках співпраці з Європоллом держави-члени ЄС повинні створити національні підрозділи у своїх країнах. Національні підрозділи включають такі

завдання, що полягають у наданні Європолу інформацію та розвідувальні дані, обробляти запити Європолу щодо інформації, постійно оновлювати інформацію та розвідувальні дані, оцінювати інформацію та розвідувальні дані для компетентних органів і передавати їх їм відповідно до національного законодавства.

Також поряд з співпрацею між державами - членами ЄС під керівництвом Європолу , агенція для виконання свого мандату з іншими державами та міжнародними організаціями може підтримувати спільні зв'язки на основі двостороннього співробітництва.

ВИСНОВКИ

Отже, відповідно до поставлених завдань, в науковій роботі було досліджено історію формування співпраці держав у боротьбі зі злочинністю, проаналізовано та охарактеризовано міжнародні злочини, визначено сучасні форми і напрямки співпраці держав у даній сфері, виокремлено і досліджено джерела міжнародного кримінального права, проаналізовано нормативно-правові акти в галузі боротьби з міжнародною злочинністю та досліджено їх роль, охарактеризовано механізми міжнародного кримінального правосуддя, визначено роль та вплив ООН в протидії та подоланні злочинності, проаналізовано роль і місце Міжнародної організації кримінальної поліції, досліджено значення та вплив Європейського поліцейського відомства.

Варто зауважити, що на теперішній час, у сфері боротьби з міжнародною злочинністю сформувалась досить велика міжнародно-правова база принципів, норм, механізмів, що дозволяють об'єднати зусилля учасників міжнародної арени задля протидії злочинності та створення і підтримки миру і безпеки в міжнародному середовищі. Проте, злочинна діяльність розвивається разом з технічним прогресом, що викликає занепокоєння у держав та стимулює до розвитку і підтримки міжнародної співпраці у напрямку подолання і попередження її скоєння.

Розвиток співпраці на міжнародній арені в галузі боротьби зі злочинністю сягає ще на початок людської цивілізації. Проте, проводячи аналіз історії, важливим є зазначити, що даний розвиток зазнав декілька періодів, пов'язаних зі становленням міжнародного права. Це періоди: Давнього світу (IV тис до н.е. – 476 рік н.е.), Середньовіччя (V – XVI ст) та Нового часу, який включив в себе декілька етапів : Період класичного міжнародного права (1648 – 1919 рр), Період перехідного міжнародного права (1919 – 1945 рр), Сучасне міжнародне право (1945 – теперішній час).

Кожен з цих періодів має свої особливості, приклади, вплив на розвиток і становлення міжнародної співпраці в боротьбі зі злочинністю, формувались

нові норми, союзи, а також нові злочини. Кожен період розкрив нові шляхи подолання та протидії злочинності. Було заключено велику кількість різноманітних міжнародних договорів та створено міжнародні організації, які актуальні і в сучасності.

Міжнародне кримінальне право знаходиться в постійному розвитку, стосовно кримінальної відповідальності осіб через порушення норм міжнародного права, прав людини, це спричинено тим, що з розвитком технологій, на міжнародній арені з'являються нові міжнародні злочини.

За міжнародним кримінальним правом науковці виділяють чотири основні категорії міжнародних злочинів : геноцид, злочини проти людства, воєнні злочини і злочини агресії. Також деякі науковці зазначають, що класифікація злочинів може бути, як основні та суперечливі міжнародні злочини такі як тероризм, катування та піратство. Геноцид сфокусований на певній сфері жертв національного, расового, етнічного чи релігійного походження, а злочин проти людяності – атака та загроза для цивільного населення, що перебуває серед цілі. Сутність воєнних злочинів полягає в суттєвому порушенні норм і принципів міжнародного гуманітарного права. Злочини агресії є формою незаконного застосування сили країною проти територіальної цілісності, незалежності, суверенітету іншої держави.

Міжнародні злочини були визначеними у багатьох міжнародних нормативно-правових актах серед яких Гаазькі конвенції в XIX столітті, Римський статут, а також юрисдикція Міжнародного кримінального суду, заснованого у 1998 році, складає дані чотири основні міжнародні злочини.

Головна мета міжнародної співпраці – надання гарантій безпеки для міжнародної спільноти. І, отже, сукупність напрямків і форм міжнародного співробітництва у подоланні злочинності створюють сильний механізм, який розвивається в умовах сучасності та створює безпечне середовище для життя людства. Основними напрямками обмовлені критерії в умовах сучасності, взаємному обміні інформацією, досвіді науковців і практиків в кримінальному напрямку, взаємній допомозі у вирішенні питань в сфері злочинності, розробці

стратегій та методів попередження злочинних діянь. Формами міжнародної співробітництва в подоланні міжнародної злочинності є ті, що здійснюються на договірній основі та ті, що здійснюються в рамках міжнародних організацій.

Проаналізувавши наукову літературу, можливо визначити, що є доволі багато класифікацій, що визначають джерела міжнародного кримінального права. Визначними у сфері визначення джерел є Римський Статут, зокрема, стаття 21 та Статут ООН – стаття 38, містять положень джерел за яким керуються Суди у своїх рішеннях. Відповідно до даних міжнародних нормативно-правових актів, слід підсумувати, що джерелами міжнародного кримінального права є міжнародні договори, міжнародні звичаї, принципи міжнародного права та судовий прецедент.

Міжнародні нормативно-правові акти в галузі боротьби зі злочинністю мають найважливіше значення, вони зобов'язують держав-підписантів їх дотримуватись, їх укладення відбувалось на основі діалогу компетентних осіб, історичного досвіду, стрімкого розвитку, досвіду держав у подоланні і протидії злочинів, об'єднанні країн у спільній меті – забезпечити мирне та безпечне середовище для існування. Міжнародні угоди укладаються на різних рівнях – універсальному, регіональному, двосторонні угоди між державами. Універсальний рівень угод базується, в більшій мірі, на актах, прийнятих в рамках ООН. Основою для укладених угод виступає Загальна декларація прав людини 1948 року, на принципах якої базуються доволі велика кількість конвенцій. На європейському рівні було заключено також багато угод, щодо правоохоронної діяльності держав. Особливе місце посідає Європейська конвенція по правам людини та основоположним свободам 1950 року та Протоколи до неї, які покликані захищати осіб і забезпечити їх мирне існування.

Щодо України, держава має є активним учасником міжнародного співробітництва держав у правоохоронній діяльності. Є учасником багатьох міжнародних конвенцій, а також національне законодавство забезпечує

активну участь на міжнародній арені, мирне і безпечне існування громадян. Отже тому, Україна допомагає міжнародній арені забезпечити мир та співробітництво з державами для подолання всіх видів світової злочинності.

Механізмами міжнародного кримінального правосуддя виступають Міжнародний кримінальний суд, змішані суди, суди ad hoc, а також інші додаткові механізми, які покликані забезпечити відповідальність усіх, хто причетний до скоєння міжнародних злочинів і порушення прав людини.

Щодо діяльності міжнародних організацій, в роботі було досліджено роботу ООН, Інтерполу та Європолу, а також їх інституцій.

Варто зауважити, що ООН відіграє важливу роль у протидії і подоланні злочинності. Під егідою ООН було прийнято багато угод, які покликані захищати громадян, підтримувати мир і співробітництво. Організація активно закликає держави брати до уваги основні міжнародні документи, пов'язані з правами людини та запобіганням злочинності, сторонами яких вони є. Стандарти та норми в рамках ООН представляють те, що держави-члени узгодили протягом останніх десятиліть, є орієнтирами, яких необхідно досягти в політиці та стратегіях щодо запобігання злочинності та кримінального правосуддя.

Дії Інтерполу є політично нейтральними і здійснюються в межах чинного законодавства в різних країнах. Інтерпол надає широкий спектр поліцейських знань і можливостей. Організація стежить за майбутнім завдяки дослідженням і розробкам у сфері міжнародної злочинності та тенденцій. Забезпечує право голосу поліції на світовій арені, співпрацюючи з урядами на найвищому рівні, щоб заохочувати цю співпрацю та використання послуг.

Європейське поліцейське відомство - правоохоронна організація Європейського Союзу, яка займається розвідкою злочинів. Дана організація покликана забезпечити мир і попередити загрозу від таких найнебезпечніших злочинів як тероризм, міжнародний обіг наркотиків та відмивання грошей, організоване шахрайство, підробка євро, торгівля людьми, які панують на європейській арені, загрожуючи безпеці міжнародного середовища.

Отже, дослідивши питання міжнародного співробітництва, варто зауважити, що міжнародна співпраця держав, діяльність міжнародних організацій у напрямку подолання злочинності та створення безпечного середовища для існування отримують щодня нові виклики, зіштовхуються з новими питаннями і проблеми в злочинності, що потребує постійного розвитку механізмів забезпечення миру, обміну інформацією та досвідом, налагодження зв'язку та національного законодавства, що дозволить покращити співробітництво та механізми кримінального правосуддя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. A short history of international cooperation against crime. Indian journal of public administration. 2002. №3. P. 489–519.
2. Мартенс Ф. Ф. Современное международное право цивилизованных народов. Санкт-Петербург, 1900. 662 с.
3. Симеон Э. О. О невыдаче собственных подданных. Санкт-Петербург, 1892.
4. Становление и развитие сотрудничества государств в области борьбы с преступностью. Studme. URL: https://studme.org/44898/pravo/stanovlenie_razvitie_sotrudnichestva_gosudarstv_oblasti_borby_prestupnostyu (дата звернення: 16.05.2022).
5. Бабай А.Н., Колташов А. И. Право международных организаций и сотрудничество государств в борьбе с преступностью. Учебное пособие. 2008. С. 125.
6. Grant J. P., Barker J. C. The Harvard research in international law: original materials. Buffalo, N. Y : W. S. Hein, 2008. С. 240.
7. Левин Д. Б. История международного права. Москва, 1962. 136 с.
8. Штиглиц А. Исследование о выдаче преступников. Санкт-Петербург, 1882. 239 с.
9. Бойцов А. И. Выдача преступников. Санкт-Петербург : Юридический центр, 2017. 1219 с.
10. Малишко В. М. Паризька декларація про морські війни 1856 року та скасування каперства. Науковий вісник Національної Академії Внутрішніх Справ. 2014. № 1. С. 177–186.
11. Договір союзних держав із Німеччиною (Версальський договір) : Договір Фр. Респ. від 28.07.1919 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_081#Text (дата звернення: 16.05.2022).

12. Nürnberg trials | facts, definition, & prominent defendants. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/event/Nurnberg-trials> (date of access: 16.05.2022).
13. Tokyo war crimes trials (1946-48): bibliography and selected links. Home | School of Law | University of Missouri - Kansas City. URL: <http://law2.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/tokyo/tokyolinks.html> (date of access: 16.05.2022).
14. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 09.12.1948 р. : станом на 18 берез. 1954 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155#Text (дата звернення: 16.05.2022).
15. Sutto M. The “core” international crimes. The CoESPU MAGAZINE. 2020. No. 3. P. 64–69.
16. Cherif Bassiouni M. International crimes: *ratione materiae*. Introduction to international criminal law. 2003. P. 109–257. URL: https://doi.org/10.1163/9789004479586_007 (date of access: 16.05.2022).
17. Римський статут міжнародного кримінального суду : Статут Міжнар. судів від 17.07.1998 р. : станом на 16 січ. 2002 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 16.05.2022).
18. Важна К. А. Сутність геноциду відповідно до чинного міжнародного права та міжнародно-правової практики. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 8. С. 193–197. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2017/8/42.pdf> (дата звернення: 16.05.2022).
19. Manual on international cooperation in criminal matters related to terrorism. New York : United Nations Office on Drugs and Crime, 2009. 260 p.
20. Співробітництво держав у боротьбі із злочинністю. Мультимедійний посібник з навчальної дисципліни "Міжнародне право". URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/mg/lectures/lecture_9.html (дата звернення: 16.05.2022).

- 21.Формы международного сотрудничества в сфере воздействия на преступность. Studme. URL: https://studme.org/96774/pravo/formy_mezhdunarodnogo_sotrudnichestva_sfere_vozdeystviya_prestupnost (дата звернення: 16.05.2022).
- 22.Жаровська Г. Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю. Альманах міжнародного права. № 6. С. 90–99.
23. Основные направления и формы международного сотрудничества в борьбе с преступностью. Isfic.Info. URL: <https://isfic.info/mpb/damid104.htm> (дата звернення: 16.05.2022).
24. International criminal law. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/international-criminal-law> (date of access: 16.05.2022).
- 25.Наумов А.В., Кибальник А. Г. Источники и система международного уголовного права. Международное уголовное право. Москва, 2014. С. 39–50.
- 26.Міжнародне кримінальне право. Jure. URL: <http://jure.in.ua/tema-9-mizhnarodne-kryminalne-pravo/> (дата звернення: 16.05.2022).
- 27.Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду : Статут Орг. Об'єдн. Націй від 26.06.1945 р. : станом на 16 верес. 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text (дата звернення: 16.05.2022).
- 28.Статут Міжнародного трибуналу : Статут від 25.05.1993 р. : станом на 7 лип. 2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/995_711#Text (дата звернення: 16.05.2022).
- 29.Kupis P. A. Sources of international criminal law. Academic paper. 2012. P. 14.
- 30.Загальна декларація прав людини (рос/укр) : Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 16.05.2022).

31. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : Пакт Орг. Об'єдн. Націй від 16.12.1966 р. : станом на 19 жовт. 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 16.05.2022).
32. Другий Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, що стосується скасування смертної кари (укр/рос) : Протокол Орг. Об'єдн. Націй від 15.12.1989 р. : станом на 16 берез. 2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_187#Text (дата звернення: 16.05.2022).
33. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1984 р. : станом на 13 листоп. 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text (дата звернення: 16.05.2022).
34. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (укр/рос) : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 15.11.2000 р. : станом на 4 лют. 2004 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text (дата звернення: 16.05.2022).
35. United nations convention against transnational organized crime. United Nations : Office on Drugs and Crime. URL: <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html> (date of access: 16.05.2022).
36. Основные международные договора в области борьбы с преступностью - Генеральная прокуратура Республики Таджикистан. Генеральная прокуратура Республики Таджикистан. URL: <http://prokuratura.tj/ru/international-cooperation/the-main-international-treaty-on-the-fight-against-crime.html> (дата звернення: 16.05.2022).
37. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. : станом на 1 серп. 2021 р. URL:

- https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 16.05.2022).
38. Протокол N 6 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари (укр/рос) : Протокол Ради Європи від 28.04.1983 р. № 6 : станом на 22 лют. 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_802#Text (дата звернення: 16.05.2022).
39. Протокол N 13 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, який стосується скасування смертної кари за всіх обставин : Протокол Ради Європи від 03.05.2002 р. № 13 : станом на 28 листоп. 2002 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_180#Text (дата звернення: 16.05.2022).
40. Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню : Конвенція Ради Європи від 26.11.1987 р. : станом на 24 січ. 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068#Text (дата звернення: 16.05.2022).
41. Уткин В. А. Международное право борьбы с преступностью. Томск : НТЛ, 2017. 216 с.
42. Войціховський А. В. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю як пріоритетний напрямок зовнішньої політики України. Право і безпека. 2010. № 3. С. 10–14.
43. Evolution of international criminal justice. International Criminal Court Project. URL: <https://www.aba-icc.org/about-the-icc/evolution-of-international-criminal-justice/> (date of access: 16.05.2022).
44. International Committee of the Red Cross. International criminal justice: the institutions. International Committee of the Red Cross. URL: <https://www.icrc.org/en/document/international-criminal-justice-institutions-0> (date of access: 16.05.2022).

45. Rodman K. A. International criminal justice. obo. URL: <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199756223/obo-9780199756223-0196.xml> (date of access: 16.05.2022).
46. Cassese A. Reflections on international criminal justice. The modern law review. 1998. No. 61. P. 1–10.
47. International justice. Amnesty International. URL: <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/international-justice/> (date of access: 16.05.2022).
48. Столярський В. Роль ООН у боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю. Вчені записи Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. 2013. № 2. С. 396–400.
49. United nations standards and norms in crime prevention at your finger tips. United Nations Office on Drugs and Crime, 2022. 26 p. URL: https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_standards_and_norms_in_crime_prevention_at_your_fingertips.pdf (date of access: 16.05.2022).
50. Попко В. В. Роль Організації Об'єднаних Націй у формуванні транснаціонального кримінального права. URL: https://www.publichnepravo.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=95:pp-2019-34-09&catid=90&Itemid=560&lang=en. (дата звернення: 16.05.2022).
51. Меркушин В. О повышении роли ООН в области борьбы с транснациональной преступностью и ее организованными структурами. URL: <http://evolutio.info/ru/journal-menu/2001-3/2001-3-merkushin> (дата звернення: 16.05.2022).
52. Interpol international organization. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/Interpol> (date of access: 16.05.2022).
53. Research guides: transborder criminal enforcement: international criminal police organization (INTERPOL). Home - Research Guides at Case Western Reserve University Law Library. URL:

- <https://lawresearchguides.cwru.edu/c.php?g=872654&p=6292714> (date of access: 16.05.2022).
54. International Criminal Police Organization. International criminal police organization (INTERPOL) the national central bureaus of the icpo-interpol policy - appendix to the general regulations. France : International Criminal Police Organization, 1965. 20 p. URL: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/international-criminal-police-organization-interpol-national> (date of access: 16.05.2022).
55. Europol: its origins, functions, and future development - UK in a changing Europe. UK in a changing Europe. URL: <https://ukandeu.ac.uk/explainers/europol-its-origins-functions-and-future-development/> (date of access: 16.05.2022).
56. Cîrlig C.-C. Europol: The EU law enforcement cooperation agency. European Union : European Parliamentary Research Service, 2019. 12 p.
57. Regulation (EU) 2016/794 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol) and replacing and repealing Council Decisions 2009/371/JHA, 2009/934/JHA, 2009/935/JHA, 2009/936. Access to European Union law. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1479897160399&uri=CELEX:32016R0794> (дата звернення: 16.05.2022).
58. The European Police Office - Europol. BKA - Startseite. URL: https://www.bka.de/EN/OurTasks/Remit/InternationalFunctions/Europol/europol_node.html (date of access: 16.05.2022).
59. European Police Office (Europol). Decentralised Agencies. URL: <https://eufundingoverview.be/funding/european-police-office-europol-decentralised-agencies> (date of access: 16.05.2022).
60. About Europol. Europol. URL: <https://www.europol.europa.eu/about-europol> (date of access: 16.05.2022).